

40

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

VICTOR EFTIMIU
Pe urmele
ZIMBRULUI

★★★★

EDITATA
DE REVISTA
ȘTIINȚA
TEHNICĂ

VICTOR EFTIMIU

PE URMELE ZIMBRULUI

★ ★ ★ ★

Colecția „Povestiri științifico-fantastice”

40

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE

1847. Henri Parrocel (administratorul boierului moldovean Arkip Rosetti) îl determină pe nepotul său, Gaston, aflat la Paris, să viziteze Țările Românești. Unchiul îl ispitește cu perspectiva unei extraordinare vinători de zimbri, dar gândul său tainic este de a-l însura cu frumoasa Mușa, fiica boierului.

Ajuns la Drăgoșești, Gaston câștigă simpatia lui Arkip Rosetti și devine secretarul literar al acestuia.

Mușa se simte atrasă de romanticul oaspe și îi propune să se căsătorească. Arkip Rosetti însă, care plănuia ca fiica lui să fie luată de un viitor domn al țării, hotărăște împreună cu mătușa Mușei, Marghioala Roznovan, plecarea fetei la Iași, ale cărui recepții o vor face să-și uite iubirea.

LUCRĂRI CARE VOR APĂREA ÎN COLECȚIA „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE“

- Nr. 41—42 — „Pe urmele zimbrului“ — roman istoric de Victor Eftimiu.
Nr. 43 — „Atolul Fakafo“ — povestire științifico-fantastică de I. Efremov (traducere din limba rusă).
Nr. 44—45—46 — „Duelul mut“ — roman de aventuri de D. Szilagyî și M. Cirloanță.

(Continuare din numărul trecut)

Ceata porni de cu noapte și ajunse-n luminiș la răsăritul soarelui. Erau vreo treizeci de vânători, în frunte cu boierul Arkip Rosetti, cu Henri și Gaston Parrocel. Pircălab al vânătoarei fusese uns Impușcă Vrabie, mîndru, nevoie mare, de această înaltă dregătorie.

Boierul îi spusese în ajun :

— Dacă iese bine, dimone, te iert și nu-ți mai opresc simbria pe trei ani!

Vânătoarea ieși, într-adevăr, foarte bine... De zimbru nici vorbă. Cine știe prin ce văgăuni rătăcea acum perechea singuratică, împăratul codrilor cu împărătița lui! Se mai găseau în Carpații Moldovei destule locuri ferite, unde nu călcase picior de om și unde nici un bubuit de pușcă n-ar fi îndrăznit să tulbure liniștea veacurilor, adîncul somn al culmilor și al genunilor.

Vânătoarea organizată în cinstea oaspelui francez dăduse rod minunat.

Zeci de perechi de hăitași duceau pe umeri trei căprioare, doi cerbi, patru mistreți, patru lupi și alte sălbăticiuni mai mici, cu picioarele legate cu frînghii de papură împletită și prinse de prăjini lungi. În lumina făcliilor de rășină și catran, alaiul cobora spre sat, după un ospăț întins în fața peșterii și în peștera unde petrecuse o noapte Gaston Parrocel. Inima tinărului bătu cu putere în pragul acelei vizuini.

Cițiva tăciuni stinși, un pumn de cenușă îi aminteau cu induioșare de găzduirea fratelui său de cruce, Stoeniță Vodă, de vrăjile bunei Sălumia, de prieteneasca primire a celorlalți haiduci, care îi cinstiseră cu mămăligă, caș și apă din Izvorul Zimbrului, cîntindu-i :

Napaleonu Bunăparte
Stă colo la el departe
Ochii sus a ridicat
Și spre lume a călcat...

Toate i se păreau acum îndepărtate, înfășurate într-un zaimf de auroră, ceva primăvăratice, dulce și trist ca un cîntec de leagăn.

Îl induioșau toate, acum, pe bietul lăiat, toate sufereau în jurul său : și sălbăticiunile împușcate sufereau, și frunzele care trosneau sub picior sau se desprindeau, tremurînd, de pe crenguțele negre, și norii pe care îi chinuia vîntul în înălțimi, și vîntul care se jeluia pe coamele gorunilor și-n funduri de prăpăstii ; sufereau acuma toate, și bietul Gaston mai mult decît toți și decît toate. Niciodată nu cunos-

cuse asemenea apăsare. Nici sărăcia adolescenței, grija piinii și a somnului, indoielile, dezamăgirile luptei cu viața, la Paris sau în pustietățile Algeriei, nimic nu-i strinsese inima cu atita încheștare, nu-i dăduse impresia unei sclavii totale și eterne ca acum.

Noaptea petrecută într-o vizuină de tilhari i se părea acum un liman de libertate mai larg și mai înalt decât captivitatea castelului și a iubirii sale fără de ieșire. Pentru prima oară în această dimineață n-o vedea pe Mușă; crezuse că va veni și ea la vinătoare, sprintenă ca o căprioară; crezuse că va putea să-i arunce o privire, în treacăt, s-o simtă în preajma lui, să primească un zîmbet, o vorbă, un semn de viitor, o nădejde... Dar Mușă rămăsese singură în tristul palat din vale, unde totul însemna tăcere și renunțare.

Tăcere și din partea ei, tăcere din partea tuturor. Nu-i venea să creadă că el, Gaston Parrocel, care cu citeva luni înainte zburda vesel, nepăsător pe bulevardele Parisului, cu spiritul vii, glumind cu tinerețea surizătoare ce-i ieșea în cale, se afla acum într-o pădure desfrunzită, în munții unei țări depărtate, printre oameni a căror limbă n-o înțelegea, robii unei iubiri care nu i se potrivea, fără să mai știe ce trebuie să facă.

Pînă cînd va dăinui această nehotărîre, acest chin căruia nu-i vedea sfîrșitul? „Ce cauți pe la noi, străinule?“, de cine era acest vers pe care nu o dată și-l spusese și sub toridul cer african. „Ce cauți, străine, pe-aici?“ Într-adevăr, nu mai avea ce să caute prin aceste pustietăți...

Va pleca! Da! Cît mai curînd va pleca, s-ajungă iar, cît mai repede, în forfoteala marelui oraș, care-l va prinde în virtejul lui și-l va face să uite... Să uite? Dar a uita pe cel ce ți-e drag nu este tot una cu a-l ucide?

Să uite? Dar nu va uita niciodată! Nu voia, nu putea să uite!... Să se smulgă pentru totdeauna din preajma acestei dulci făpturi, care era totul pentru el, în afară de care nu mai exista nimic și care-i mijise, o clipă, lumina unei fericiri nebănuite?! Însemna s-o ucidă pe ea și să se ucidă pe el însuși.

Niciodată! Fie ce-o fi! Va rămîne acolo, legat în lanțuri, dar se va mulțumi să-i adulmece amintirea, să-i aștepte reîntoarcerea, să stea în umbra ei o viață-ntrăagă, fără s-o vadă, fără s-o audă, dar s-o simtă aproape, acolo, dincolo de zid...

Nici conul Arkip Rosetti nu era cu inima liniștită... Umbre grele îi căzuseră pe suflet, o apăsare se amesteca în el cu înduioșarea.

Greu îi venea să se despartă de Mușă, să rămînă singur în pustietățile Drăgoșeștilor, în iarna care nu coborise încă, dar amenința din virful culmilor înzăpezite.

Îi era milă și de biata lui copilă, și de acel tinăr, care, la urma urmelor, n-avea nici o vină, nici un gînd ascuns...

Se purtase cu toată discreția cuvenită, cu toată delicatețea unui oaspe ales și tocmai prin purtările acestea alese cîștigase inima fecioarei și stima părintelui.

Greu îi va fi cuconului Arkip să stea despărțit citeva luni, citeva săptămîni numai de odorul lui neprețuit, de această primăvară care-i înflorește toamna vieții, de ciocirlia lui dragă, lumina cerului, steaua nopților, raza soarelui...

Să se ducă ia lași nu putea.

Jurase să nu mai calce pe acolo cită vreme va fi stăpîn roșco-

vanul, prefăcutul, lacomul, nesătutul, necinstitul Mihalachie Sturdza, care se purtase atît de urît cu el și cu ai lui.

Din toate conacele pe care le avea pe cele douăzeci și opt de moși, boierul se statornicise pe cel mai depărtat de Iași, castelul de la Drăgoșești, departe nu numai de tirgul de scaun, dar și de pămînturile rodnice, moștenite din moși-strămoși... Palat cu ziduri înalte și groase, cu porți ferecate, pentru adăpost în zile de restriște, greu de cucerit, înfruntînd biruitor năvala vrăjmașilor, vechea reședință a Ruseștilor i se părea singurul locaș vrednic de înalta și disprețuitoarea lui izolare.

Va rămîne deci la Drăgoșești încă o iarnă. Dar va rămîne, de rîndul acesta, cu inima frîntă, cu sufletul întunecat.

Nu-i va fi ușor. Cum să iasă din acest întuneric, din această apăsare ?

Copila trebuia să plece peste cîteva zile. Domnul Henri Parrocel însuși, guvernorul, părintele ei sufletesc, o luase înainte, să pregătească pe cei de la Miroslăveni, de la Sandomira și de la Iași pentru primirea domniței.

Drumul de la Drăgoșești pînă la Iași se putea face într-o singură zi dacă plecai din zori și schimbai caii de trei ori, gonind nebunește. Dar pentru călătoria copilei nu era prea mare grabă. Va petrece o noapte la conacul din Miroslăveni, a doua noapte la Sandomira și va ajunge a treia zi seara la Iași odihnită. Administratorul, însoțit de Ilieș Impușcă Vrabie, plecase la drum să aprindă focul în sobele de la cele două conace, să pregătească masă bună și culcuș de puf mării sale, mătușei și nepoatei — coana Marghiolița și odrasla boierească — în drum spre Iași.

Pe măsură ce se apropia ceasul de plecare, cel mai mohorit se făcea boierul, fiindcă de la el pornise hotărîrea. Ceilalți își duceau osînda, neavînd încotro.

Trebuiau să se supună. Gustau numai amatul despărțirii, dar n-aveau nici o mustrare de cuget. Mustărările de cuget le avea numai el, boierul. Era copleșit pentru cîteșitrei.

Uneori îi venea să-și schimbe cu totul planurile. Prea mare durere, prea mare jertfă pentru o himeră. Da ! Va renunța la visurile de mărire. Cine-i spunea lui că Săndulache Ghica va ajunge vreodată domn al Moldovei și Maria Ruseteasca doamnă ? A clădi un întreg viitor pe un simplu presupus era o neiertată greșeală.

N-ar fi mai bine să curme toate aceste pregătiri de ducă, să cheme pe cei doi copii și să le dea binecuvîntarea părintească ?

Toată lumea ar fi fost fericită !

Privighetorile și ciocirliile ar fi ieșit din ascunzișurile lor cîntînd în acest sfîrșit de toamnă ca într-o fermecată noapte de cîrșar. Inima boierului se umplea de bucuria acestui gînd. Valuri de căldură dulce îl cutreierau. Se înălța într-al noulea cer, ducînd cu el în slavă și pe cei doi tineri îndrăgostiți.

Uritul vis înceta... Nu va mai tinji nimeni, nu va mai plinge nimeni în vechiul castel al lui Antonie Vodă Ruset, fiindcă vrednicul urmaș al voievodului va aduce tuturor pacea sufletului și voia bună.

Așa va face ! Cum se gîndise el măcar o clipă că s-ar putea întimpla altminteri ?

Arkip Rosetti lua, de multe ori, asemenea hotărîri generoase, dar sfîrșea totdeauna făcînd ceea ce i se părea mai înțelept, oprin-

du-se tot la cea dintii hotărîre, aceia care se ivea singură într-un om deprins să poruncească, să-și apere avutul, să-și împlinească toate dorințele, toate voințele.

Odată, la Iași, în tinerețe, auzind de răscoala din Țara Românească a lui Tudor Vladimirescu, își simțise mintea atît de infierbîntată, inima atît de plină de dragoste pentru miile de țărani care îi lucrau pe moșii, încît se hotărîse să-și împartă lor pămînturile, să-i ferească, mintuindu-i, mintuindu-se pe el însuși... Dar se mulțumi cu această revărsare de bucurie a sufletului și a doua zi parcă n-a mai fost nici obida mulțimilor năpăstuite, nici ridicarea lui Tudor, nici judecată dreaptă de făcut, nici moșii de împărțit. Boierul se făcu, la loc, boier. Oamenilor cu picioarele pe pămînt nu le strică, din cînd în cînd, să dea cu capul de nori ridicîndu-se, falnic, pe piscurile dreptății și ale îndurării.

Cînd i-a murit, acum vreo zece ani, soția, s-a simțit atît de singur și atît de mișel, încît își porunci să se ascundă de lume, să se călugărească undeva, într-un schit de munte, și să-și astimpere durerea în munci grele, în rugăciuni și dumnezeiești extaze. Dar nu știu cum se făcu, ce împotriviri i se iscară în inimă, că nu s-a mai închinat sîhăstriei. L-a luat viața, cu bucuriile și necazurile ei, cu poruncile ei.

Tot așa, acum, după ce-și trăise o noapte tainul de fericire, fericirea lui și a celorlalți doi, asemenea zgîrcitului ce visează că risipește în dreapta și-n stînga, împlinind dorințele de viață imbelșugată ale celor din jurul său, iar apoi, mulțumit cu darurile pe care le făcuse prin inchipuire, își vede înainte de lăcomia și de zgîrcenia lui, boierul Arkip Rosetti se gîndi că tot cea dintii hotărîre este cea mai înțeleaptă. N-o fi Săndulache, o fi altul, dar tot viță de domn să fie viitorul ginere. Franțuzul era papistaș, sărac, fără nume. Așa că să-și vadă de treabă! Le va fi greu foarte, la început, boierului și copiilor, dar dumnealui se va cufunda în muncă, în scrisul hronicului Moldovei. Va ridica pe Antonie Ruset Vodă la înălțimea lui Ștefan cel Mare și-a lui Vasile Lupu : măcar prin acest letopiset să-i rămîină numele nemuritor. Înviînd trecutul, adîncindu-se în trecut, va afla leacul zilei de azi și înțelepciunea viitorului, își va potoli intristarea singurătății. Iar ce va mai fi, vom mai vedea.

Sosirea domniței Maria Rosetti la Iași se petrecu întocmai cum orînduise domnul Henri Parrocel, administratorul-șef al moșiiilor boierului Arkip.

Cu spiritul său de ordine, împins pînă la meticulozitate, omul de încredere al senioriei sale fixase nu numai ceremonialul cu care va fi primită unica moștenitoare a celui mai mare bogătaș din Moldova, dar și ora, și minutul la care trebuia să ajungă.

După cele două popasuri la conacele din Mîroslăveni și Sandomira, alaiul sosi la Iași într-o seară friguroasă, în cea din urmă simbătă a lui noiembrie.

Văzduhul mirosea a zăpadă, iar vîntul care se stîrnise de pe la amiază părea să curgă de jos în sus, cînd ar fi trebuit să fie tocmai dimpotrivă.

Curtea ieșeană a boierilor Rosetești se afla la cîteva zeci de pași mai sus de palatul lui Mihail Sturdza, la urcarea spre Copou.

Cea dintii trase la scară droșca în care venise domnul Parrocel să întimpine pe domnișă la barierea Iașilor. Administratorul sări din caretă cu sprinteneala unui flăcău și începu să rinduiască sosirea și primirea înalților oaspeți. A doua droșcă trase și ea, ceva mai sus, ca să lase loc caleștii cu patru cai, a măriilor lor. În această a doua droșcă se țineau țănoși cei patru paznici, îmbrăcați numai în fir, cu fesuri albe și fustanele arnăuțești. La un semn al domnului administrator, ei sloboziră de trei ori puștile, ca să vestească lumii luminata sosire.

La azul detunăturilor, oamenii începură să jasă de prin case, umplură mahalaua și se uitau la harabaua lunguiață, numită „brașoveancă”, din care se cobora domnișă rusetească, însoțită de mătușa ei, Marghioala Roznovan, din neamul cnejilor Cantacuzini.

Urma a doua haraba, în care erau legate zdravăn cuferele și geamandanele tinerei boieroaice, apoi o altă droșcă, în care mai erau patru arnăuți, inarmați și ei, și care trebuiau să tragă cu puștile în clipa când cucoana Marghioala și dudușă Mușă vor pune piciorul pe prima treaptă a scării de piatră.

Cei doisprezece cai — patru înhămați la brașoveancă și cite doi la celelalte trăsură — parcă erau învoiți și ei, că începură să necheze, să-și scuture zurgălăii și să bată din copite, amestecându-și larma cu pocniturile șuşanelor și strigătele argașilor, repeziți să descarce calabalicurile. Mare forfoteală și-n încăperile conacului. Alergau slugile de colo pină colo, zăpăcite, ca să facă ceva, fiindcă lucrurile erau din vreme bine orinduie și nu era nevoie de atita zăpăceală. Toată casa era luminată de făcliile de ceară ale policandrelor; sute de lumînări ardeau și răspindeau prin odăi mireasmă de miere.

Abia trecuse Mușă pe întâia poartă a casei, că se auzi un cor de bună primire:

Mulți ani trăiască!

O ceată de tineri boiernași cînta, însoțită de taraful lui Barbu. Alături de vestitul lăutar, în fruntea tinerilor boieri, se înfățișa beizadeaua Săndulache Ghica și coana Săftica Roseetti, sora lui Arkip.

În vreme ce mătușa își prindea în brațe nepoșica și o săruta pe amîndoi obrajii, Săndulache Ghica tușea, își dregea glasul și citea, destul de emoționat, aceste stihuri ocazionale:

Distinsă copilă,
Ca angeli de belă,
Cu roze pe guriță,
Cu glas de filomelă,
Cu pasul de gazelă,
Bine-ai venit la leși!
Să stai să nu ne leși!

Să stai mereu într-una
Lucind ca și o astră,
Rivalizînd cu luna
Și pasărea măiastră,
În citadela noastră
Să stai să nu ne leși!
Bine-ai venit la leși!

Mușă mulțumi, foarte mișcată de această delicată atenție, și trecu în latic să se îmbăieze, să se schimbe, să-și pună întâia tualietă de seară, în vreme ce fetele de casă, bucătarii și feciorii pregăteau masa, în zumzetul cobzelor și-n lunecarea arcușelor pe strunele de scripcă, iar tinerii boieri, în așteptarea ospățului, făceau o partidă de bacara la repezeală.

Coana Săftica Rosetti își vedea nepoțica pentru prima oară. Se împăcase abia de curind cu fratele ei Arkip, de care o despărțise, în trecut, politica.

Elisabeta sau Elisafța, de unde îi venise și numele Săftica, fusese prima soție a lui Mihalache Sturdza înainte ca acesta să fi devenit hosphodarul Moldovei.

Nunta lor a rămas de pomină; pină la sfîrșitul veacului trecut au vorbit de ea bătrînii ieșeni, rămași în Moldova sau risipiți prin București.

Săftica Rosetti era tinără de tot, un copil, cînd au dat-o părinții, fără s-o întrebe, după flăcăul acela cu mustățile și barba roșcate, Mihail, din neamul vechi al Sturzeștilor.

În paraclisul palatului domnesc, cu binecuvîntarea mitropolitului însuși, nuni mari fiind Vodă Calimah și doamna lui, se prăznuiește cununia celor doi tineri.

Apoi mireasa se urcă într-o caretă trasă de patru cai; în față și la spate avea cite un arnăut, care ținea în mină o luminare aprinsă. Mirele purta un antiriu de mătase deschisă și pe cap un ișlic cit toate zilele. Clopotele bisericilor sunau, negustorii ieșeau în pragul dughenelor, lumea se aduna de pretutîndeni, tarafuri de lăutari îi așteptau la poarta curții, toată boierimea din Iași se adunase în saloanele socriilor mari... Se întinse o masă ca-n povești, cu vin de Cotnar, cu toate bunătățile, și alături altă masă cu daruri multe pentru mireasă.

Dar visul a ținut prea pușină vreme... Din scurta căsnicie a lui Mihalache Sturdza și Elisafței Rosetti s-au născut doi băieți, Dumitru și Gligore, poreclit vițelul, cel care a clădit, mai tîrziu, la București, palatul din Capul Podului Mogoșoaiei, unde a fost Ministerul de Externe, Mihalache Sturdza, care vîna domnia, își părăsi nevasta ca să se însoare cu Smaranda, fata lui Vogoride. Aceștia avea mare trecere la Stambul și putea să-l ajute pe ambițiosul tînăr să se facă hosphodar.

Ambițioasă și ea, Elisafța se mărită cu hatmanul Constandinică Paladi, un alt candidat la scaunul Moldovei.

Precum știm, hatmanul era cit p-acî s-ajungă domn dacă, înainte de alegere, n-ar fi murit de-o moarte grabnică, ciudată.

Gurile rele spun că... Dar cine stă s-asculte gurile rele?

De două ori văduvă, Elisafța Rosetti, încă tinără și frumoasă, își ducea viața de cucoană mare la Iași, îngrijind de cei doi băieți, pe care îi avusese cu Mihalache, continuînd să se vadă în bună prietenie cu hosphodarul, chiar după ce acesta se însurase a doua oară cu fata lui Vogoride, Smaranda Doamna, care cu toate leacurile doftori-cești și băbești, cu toate scaldele în apa Prutului, făcătoare de minuni, cu toate acatistele și rugăciunile la Maica Domnului și la moaștele Sfintei Paraschiva, aflate în biserica Trei Ierarhi, nu se învrednicea a dăruie soțului ei și Moldovei cocon domnesc.

Cînd l-a înlăturat Mihail Sturdza pe Arkip de la vistieria țării, Săftica nu s-a dat de partea fratelui, ci tot de partea întîiului ei bărbat

a stat, de partea lui Mihalache, deși acesta luase locul soțului ei Costandinică pe scaunul Moldovei. Oricît ar fi fost Safta de mumă a copiilor lui Mihalache, putea să se ție mai în umbră, judeca boierul, fratele ei, precum și celelalte rude.

Purtarea aceasta a supărat foarte pe conul Arkip. De aceea, vreme îndelungată, n-a mai vrut să știe de dumneaei. Acum însă, anii trecînd, multe schimbîndu-se, boierul sacoti că Mușa nu putea sta la lași ocolindu-și mătușa, care ținea casa deschisă și avea încă mare trecere. Lumea uitase de nevasta hatmanului Costandinică Paladi și nu mai știa decît de Elisafța Roseteasca, muma beizadelelor Dumitru și Gligore, verii primari ai domnișoarei noastre și cam de-o seamă cu ea. Mușa se va duce la baluri, la curtea gospodarului; va fi primită ca o adevărată domniță, în vreme ce prietenii lui Arkip vor săpa din umbră pe roșcovan, lăudînd pe Ghiculești, pregătindu-le reîntoarcerea pe scaunul voievodal.

O cărticică scrisă în franțuzește și tipărită la Paris, cu subsidiile boierului de la Drăgoșești, și care începuse să treacă din mină în mină își avea și ea rostul în viitoarea răsturnare a Sturdului.

Oare cărțulia, neiscălită și venită toț de la Paris, a lui George Bibescu, împotriva lui Alecu Ghica nu grăbise prăbușirea acestuia de la conducerea Munteniei și nu-i înlesnise lui însuși Bibescu înălțarea pe tron?

Între cele două mătuși, una soră cu răposata ei mamă, alța cu tăicuțul ei, Mușa va petrece o iarnă ca în vis. Bineînțeles că Marghioala Roznovanca nu spusese văduvei hatmanului ce gânduri au cu privire la Săndulache. La rînduț ei, Elisafța Rosetti, sora lui Arkip, se și gîndise să mijlocească însoțirea Mușei cu un alt fecior de boier, tot de neam domnesc, Grigoraș Calimah. Băiat bun, acest Grigoraș! Frumușel, deștept, dar cam bețiv și cartofor.

Domnul Parroceț află din prima seară a sosirii la Iași intențiile fostei soții a gospodarului și se bucura din cale-afară de această neașteptată rivalitate, care îi va înlesni propriile planuri. El însuși n-ar fi găsit o mai minunată ieșire din impas.

Din această luptă s-ar putea ca beizadeaua să cadă învins. Celălalt nu era primejdios, cunoscute fiindu-i darurile.

În orice femeie puțin trecută, oricît ar fi de sus pusă în ierarhia socială — și mai ales dacă e pusă cît mai sus — trăiește o pețitoare. Și fiecare pețitoare, interesată sau nu, stăpînește un arsenal întreg de intrigi pentru a-și aslîmpăra vocația: capcane de lup sau fire de păianjen, năvoade și războaie de țesut, împletituri de papură sau leagăne de borangic. Fii binecuvîntată, doamnă Săftica Rosetti-Sturdza-Paladi!

Ingerul cel bun, care-l scăpase de moarte pe Henri Parroceț în înghețurile de la Berezina, îi venise și acum într-ajutor prin noul candidat născocit de cucoana Elisafța.

Foarte curtenitor cu amîndouă mătușile domniței, guvernorul Mușei le aproba, misterios, proiectele, punîndu-se la dispoziția lor, ceremonios, cu surisuri complice, dar neluîndu-și nici un fel de angajament, prefăcîndu-se cu totul străin de aceste combinații matrimoniale.

După masa de seară, parcă chemați de-o vrăjitorie, mulțime de membri ai propiendadei ieșene se iviră la casa Roseștilor, să-și aducă omagiile frumoasei copile care-și făcea intrarea în lume și a cărei primire, admirabil regizată de preceptorul ei, luase proporțiile unei logodne, dacă nu ale unei nunți.

Mușă nu era obosită de drum. Avea chiar nevoie să nu rămână singură, să se distreze, să nu se mai gîndească la ceea ce se gîndea mereu. Dar icoana celui lăsat în singurătatea munților și a bibliotecii nu mai era un gînd, ci o prezență aproape fizică, o întipărire bine reliefată, o țesătură în care fibrele ei se împleteau cu ale lui peste spații și ore.

Furată de această sărbătoare, de lumina policandrelor, de cîntecele lăutarilor, de ciocnetul cupelor de cristal, de virtutele dansurilor, la care o poșteau pe rînd eleganții oaspeți, în frunte cu Săndulache Ghica și cu Grigoraș Calimah, în această societate voioasă, în cadrul strălucit, care nu semăna deloc cu singurătatea și tristețea palatului din munți, domnița de la Drăgoșești încerca să uite, ca într-o beție de vin nou, proaspăta sfișiere a despărțirii.

Dar, asemenea bețivului care cu cit bea mai mult, cu atît își deschide rana, în loc s-o cicatrizeze, Mușă nu se putea smulge din durerea ei.

Zadarnice toate laudele și danțurile, și muzicile, și potirele închinate ei!... Gîndul copilei era la cel lăsat acasă.

Zadarnică și povestea feciorului de boier, care va fi spînzurat mîine de Gavrilă Buzatu, gîdele Moldovei.

Acest Gavrilă ucisese un om și, ca să fie iertat de pedeapsa morții, se făcuse omorîtor de oameni: prin mîna lui treceau toți osîndiții, acolo sus, peste cîmp, în fața bisericii numită Frumoasa, unde se ridicau spînzurătorile.

Cum nu se aflase nimeni să fie călău, stăpînirea fusese bucuroasă să găsească un ticălos care, în schimbul vieții, să ridice-n ștreang pe cei pedepsiți de lege.

Mîine va fi spînzurat un boiernaș numit Ciuciuc.

Îndrăgostit de a doua soție a tatălui său, învoit cu dînsa, flăcăiandrul își ucisese părintele, ca să-i ia locul, averea și muierea. Cum boierii nu puteau fi trimiși pe lumea cealaltă la fel cu oamenii de rînd — boierilor tăindu-li-se capul, iar ceilalți fiind strînși de gît cu funia —, au trebuit să dea pe mîna lui Gavrilă pe acest Ciuciuc, gîde cu secure negăsindu-se la Iași. Înainte de a fi spînzurat, boierul trebuia scos din tagma lui. I se punea pe umeri caftanul — semnul boieriei —, care i se smulgea apoi, în strigătul: „Nevrednic este!”

Luîndu-i-se de pe umeri caftanul, i se punea pe cap o căciulă țărănească și un suman de rînd și era dus la locul de osîndă.

Cele două mătuși, întrecîndu-se în amănunte înfiorătoare cu alți musafiri, povesteau Mușei toate împrejurările iubirii vinovate și ale omorului. Îi descriau și spectacolul ispășirii.

— Mîine vei vedea și această priveliște rară, domnița!..., îi spuse unul dintre tinerii dănuitori, care nu știau ce petrecere să mai născocască spre desfătarea domniței.

Într-adevăr, a doua zi, Mușă fu dusă la una dintre cele șaptezeci de case boierești care făceau pe atunci fala Iașilor. De la fereastra acestei case putea să vadă jalnicul alai, din cap pînă-n coadă. Ferestrele și ulițele erau pline. Niciodată nu se văzuseră atîția ieșeni la un loc. Nu-și inchipuiseră nimeni pînă atunci cită lume poate vieții în această veche cetate de steauă.

Ca furnicile ieșeau, de pretutindeni, bărbați și femei cu prunci în brațe, cu cite doi ținci agățați de poale și care intrau în viață cu această întunecată priveliște. Iată și procesiunea...

Întii mulțimea de gură-cască.

Apoi cițiva slujitori călări, apoi o trăsura cu patru cai, în care ședea în picioare aga¹, apoi alți cițiva slujitori călări, pe urmă o altă trăsură cu cițiva funcționari ai divanului.

Și iată pe Gavrilă Buzatu, un cogeamite om îmbrăcat în straie roșii, iar alături de el osînditul, un tânăr sfios ca o fată mare. Fața lui plină de blîndețe induioasă femeile din mulțime. Iși făceau cruce și blestemau pe maștera care-l ademenise, îl împinsese la cel mai grozav păcat: uciderea părintelui. Ticăloasa scăpase de osînda morții, alegîndu-se numai cu închisoare pe viață.

În bățile jalnice ale tuturor clopotelor din tîrg, în cîntecele de prohod ale preoților și-n murmurul mulțimii, care jelea pe Ciuciuc și blestema pe femeia vinovată, alaiul înainta încet, spre barieră, ieșea afară din oraș și urca spre Monastirea Frumoasa, unde ajutoarele lui Gavrilă ridicaseră spînzurătoarea și unde ispășirea se săvîrși după datini.

Lumea se trase de la ferestre, se adună de pe uliți, ducîndu-se fiecare la treaba lui, mulțumit că văzuse ce nu se vede în fiecare zi.

După această rară petrecere, fata boierului rosetesc fu poftită la curte, unde luă masa împreună cu cele două mătuși ale ei, cu beza-delele cu Niculaie Șuțu, de față fiind și măriile lor Mihail Sturdza și Smaranda Doamna.

Seara avu loc o reprezentație teatrală la celălalt palat domnesc, alături de locuința Mușei, din drumul Copoului.

Hospodarul ridicase în acel conac un teatru cu trei rînduri de loji și cu destule alte locuri să încapă cit mai multe fețe din protipendada Iașilor. Era o reprezentație dată în folosul bucureștenilor, loviți de focul care pustiise o parte din reședința domnească a Țării Romînești. În valul de frăție care cuprinsese cele două țări surori, moldovenii se întreceau să ajute pe cei prîgioniți de soartă.

Vasile Alecsandri scrisese dinadins o piesă, „Nunta țărănească“, în care interpreta el însuși pe unul dintre eroi (Aleculeonescu). Povestitorul Constantin Negruzzi înfățișa pe Moș Trohin-Păcală, iar în greul Chir Gaitanis apărea un tînar boier, Matei Millo, care ținea o înaltă dregătorie pe lingă domnul țării. Acest Matei Millo avea un haz nespus și întrecea cu trei prăjini pe toți cei care se încumetau să se teatralicească alături de el. În rolul grecului Gaitanis, Millo vorbea cu un accent aidoma, cînta, țopăia, și toată lumea se prăpădea de ris. Sătui de graiul elinesc și de maimuțăriile franțuzești, dornici să vadă izbîndind sufletul și limba țării, moldovenii, ca și muntenii, mai ales coconetul, se îmbrăcau, de la o vreme, în portul național, mîndrindu-se foarte cu el. Rideau cu poftă și aplaudau să le plesnească palmele atunci cînd Matei Millo imita pe grec sau cînd Moș Trohin-Păcală, jucător de Constantin Negruzzi, iar mai tîrziu de fiul său Iacob, spunea :

Ia, de aceea merge lumea
Cu-naintea înapoi,
Căci acum cu franțuzeasca
S-a scrintit și mintea-n voi !

* * *

¹ Aga — prefectul poliției.

În acel început de iarnă fără zăpadă, zilele treceau repede. Serile urmau unor amiezi petrecute în sinul altor familii, care se întreceau să poftescă pe bogata moștenitoare. Lumea și începuse a vorbi de lupta ce se încinsese între Calimah și Ghiculești, spre cîștigarea inimii și a mîinii frumoasei castelane de la Drăgoșești.

Dar inima și mintea copilei erau aiurea.

Cînd domnul Parrocel fu deplin incredințat că-și lasă protejata și stăpîna pe mîini sigure, își luă rămas bun, grăbit să ajungă acasă și să facă boierului un raport amănunțit asupra felului cum își petrecea vremea domnișoara noastră.

La plecare Mușa îl pofti într-un colț, lîngă fereastră, și, cu fruntea ușor încruntată — unde era zburdălnicia fetiței de odinioară? —, îi spuse cu un ton aproape indiferent, cu o superioritate de viitoare doamnă a țării, dar cu un oftat adînc ce-i cutreiera toate cuvintele:

— Domnule Parrocel, vă mulțumesc pentru interesul pe care-l puneți în ocrotirea mea. (Spusese „ocrotirea“ cu oarecare nuanță de ironie, cu un suris care-i înflorea la un singur colț al buzelor, nu pe gura întregă.) Țin să vă mărturisesc că înțeleg ostilitatea pe care ne-o purtați, lui Gaston și mie, cu toate că ne iubim pe amîndoi. Înțeleg că nu puteți gîndi alt fel decît la fel cu tatăl meu. Această atitudine vă onorează. Aș vrea, însă, să știți, domnule Parrocel, că oricît ați unelti — iertați-mi cuvîntul — dumneavoastră, mătușa mea Roznovan și mătușa mea Paladi, eu nu mă gîndesc o clipă să renunț la Gaston. Orice s-ar întîmpla.

— Mă autorizați să-i comunic nepotului meu?

— Dacă nu contravine planurilor dumneavoastră, nu numai că vă autoriz, dar chiar vă rog!

Domnul Parrocel asculta cu fața atentă, severă, căutînd să-și ascundă adevăratele sentimente. Era încîntat de felul oficios, ceremonios, în care se exprima tînăra lui elevă.

Îi răspuse și el într-un ton tot atît de diplomatic, de oficial, deși bucuria care-i copleșea inima l-ar fi îndemnat să aleagă expresii mai sincere, mai calde, mai populare chiar.

Lăsînd pe Ilie Impușcă Vrabie la lași, pe lîngă domniță, Henri Parrocel porni spre Drăgoșești pe o zi scînteietoare, cu focuri de toamnă întîrziată pe cerul începutului de decembrie.

N-a mai dormit la Sandomira. Se va opri la noapte la Miroslăveni. Mai avea niște socoteli de luat de la vătaful acelei moșii.

După o noapte petrecută la Miroslăveni, încărcat de bani, porni, de cu zori, spre Drăgoșești. Era numai el în droșcă și, pe capră. Vlad vizitiul. Vlad, singurul om din Moldova pe care-l chema așa.

Parrocel remarcase că numele Vlad și Mircea, atît de obișnuite în Valahia, nu le purta nimeni dincolo de Milcov, nici latifundiarii, nici țărani moldoveni. Se vede unde nu-l chemase pe nici un voievod Vlad sau Mircea.

Se urcase soarele în creștetul cerului, cînd zări, din droșcă, venind spre el, un călăreț.

Drumul era pustiu. Numai ei doi și-acel om călare, pe-al cărui umăr sting răsărea țeava unei puști. Henri Parrocel luă și el carabina pe care-o ținea la dreapta, pe perina droștei, și o cîntări în mîini de citeva ori, ridicînd-o s-o vadă și călărețul. Ca s-o vadă călărețul și mai bine, el întinse acea carabină spre capră, schimbînd-o cu pușca pe care o purta Vlad surugiul.

Cal și trăsura se apropiau, se întîlneau, se despărteau: călărețul

spre Iași, omul din caretă spre Drăgoești. Dar, amindoi, după ce schimbare fulgerul unei priviri, încetinire pasul cailor.

Parcă ar fi avut să-și spună ceva...

Călărețul își întoarse armăsarul negru, sprinten, arăpesc, care administratorului i se păru foarte cunoscut: nu mai încăpea îndoială: era Zmeurel...

Călărețul se apropie de droșca lui Henri Parrocel și-i aruncă un familiar:

— Sărut mina, unchiule!

— Da' de cînd ne înrudim? întrebă francezul, surprins.

— Nu ești dumneata unchiul fratelui meu de cruce, al lui musiu Grston? Atunci ești și unchiul meu.

— Mă rog matale, dar cine ești? îl iscodi Henri Parrocel.

— Nu mă mai cunoști? întrebă, rizind cu niște dinți strălucitori, călărețul.

Parrocel se uită lung la el. I se păru un chip cunoscut, foarte cunoscut.

Stoeniță își tunsese pletele, își răsese mustățile și barba și semăna mult cu cineva... dar cu cine semăna? Preceptorul Mușei nu-și dădea bine seama cu cine semăna acel frumos țigan.

— Cu cine să semene decît cu el însuși!? se întreba și-și răspundea franțuzul, căutînd să-și rememoreze chipul pletos și bărbos al haiducului, care acum nu mai avea nici cercei de aur la urechi, nici inele și galbeni în plete.

— Nu cumva vei fi Stoeniță Vodă?

— El și nu altul!

— Da' calul boierului de ce-l furași, voievoade?!

Iar rise păunașul codrilor, de rîndul acesta rînjit de lup.

— Nu l-am furat. L-am împrumutat. După ce mă voi face hatman, i-l trimit boierului înapoi.

— Hatman?

— Hatman! Mă duc la Iași să mă-nchin. Mă las de haiducie. Mă duc la vodă și-i spun că mă-nchin dacă-mi dă o mie de galbeni și mă face hatman.

— Voievoade, mi se pare că nu ești în toate mințile!

— Vom trăi și vom vedea!

— Aș vrea să știu și eu cum o să se-ntimple așa ceva?

— Apăi să vezi, musiu ciocoiule. Am auzit că se face răscoală, cu Vodă-n frunte. Dacă-mi dă mie de galbeni ce s-a pus pe capul meu și mă face hatman, îl ajut să întindem răscoala.

— Răscoala nu se face-n cap cu Vodă, flăcăule! Se face împotriva lui și împotriva apăsătorilor, cînd se face!

— Atunci mă bag hatman la răscoală! Eu nu pot să stau cu miinile-n sin. Trebuie să fac ceva. Voievod nu, haiduc nu. Doar n-o să stau să torc la fus, ca femeile?!

— Numai să n-ajungi iar pe mina lui Gavrilă Buzatu!

— N-ajung, că mă-nchin! M-am săturat să mă tot ascund prin codri și prin schituri!

Tăcură o vreme fiecare, așteptînd să spună celălalt ceva. Rupse tăcerea Henri Parrocel.

— D-apăi, voievoade, dacă te dai cu stăpînirea, cum rămîne cu haiducia?

— Să mă fac eu hatman și vom videa! răspuse Stoeniță cli-

pind șiret din ochiul stîng. Alt fel lucrezi cu o mină de oameni și alt fel cînd ai toată oastea Moldovei la îndemînă!

— Doar n-o să te apuci să răscolești și pe ostași?

— D-apăi ce, nu sînt și ei feciori de robi?

Și Stoeniță tăcu deodată și se încruntă. Ii părea rău că-i scăpase destăinuirea. De la o vreme, nu mai spunea nimănui ce are de gînd să facă. Fusese vîndut în mai multe rînduri și acum își ținea gura. Cum își dăduse drumul în fața franțuzului, nu înțelegea nici el. Poate unde-l simțea om de încredere. Poate unde era unchiul fratelui său de cruce. Musiu Gaston nu le vorbea și el de răzmerițe, de stăpîniri nedrepte, de-o viață mai bună pentru omul amărit?

Pe măsură ce înaintau și vorbeau — călărețul mergînd la pas, dc-a lungul trăsorii — Henri Parrocel se simțea tot mai atras de acel tînăr ciudat, a cărui frunte, ai cărui ochi, al cărui zîmbet i se păreau cunoscute de cînd lumea.

O mare vrajă se desprindea din toată acea făptură puternică, și totuși delicată, din acel faun atît de sălbatic, și totuși atît de blind și de cald, uneori. Fiul țigăncii, al roabei de odinioară, era drept, mindru, plin de-o voievodală noblețe. Iar fostul ostaș al lui Napoleon, fostul Vintură-Lume, se vedea pe el însuși în călătorul care-i mergea alături, își vedea propria-i tinerețe vagabondă... Asemenea acestui personaj silvan, numit de popor „păunașul codrilor”, nu putuse nici el să stea „cu mîinile în sîn”, în depărtata lui tinerețe, și piercase în lume să-și caute norocul.

Simțea că acel om, pe care îl vedea abia a doua sau a treia oară, e mai apropiat de el decît mulți alții, pe care îi întîlnea de ani înțregi, necontenit. Simțea că acest „frate de cruce” al nepotului său va avea și el un cuvînt de spus, o faptă de îndeplinit în viitorul lui Gaston... Și presentimentele nu-l înșelau niciodată.

Parcă ghicindu-i gîndul, Stoeniță îl întrebă:

— Frate-meu ce face?

— E tare mîhnit.

— Mîhnit? De ce?

— Pojarul tinereții. Focul inimii!

— Stai că nu înțeleg!

Parrocel își puse degetul pe buze și-i arătă, cu ochii, pe vizitiu.

Gestul acesta creă o nouă intimitate între cei doi călători. Așadar, Gaston are o taină pe care unchiul nu se încumeta s-o dezvelească în fața unui străin. Așadar, el, Stoeniță, nu era un străin în fața celor doi frînci. La rîndul său, Henri Parrocel simțea o mare nevoie să se destăinuiască, să se spovedească, să împărtășească și altuia gîndurile care-l frămîntau. La drum se leagă frumoase tovarășii. Doi oameni care nu s-au cunoscut pînă atunci se împrietenesesc și se încred unul într-altul; fiind drumeți, necunoscuți pînă atunci, străini unul de altul, n-au să-și împartă nici averi, nici ranguri, nici inima unei femei. Le-au lăsat acasă, Nu le mai tulbură plecarea, orizonturile noi, cerul pur al depărtărilor. Orice drum e o viață nouă... Orice nou tovarăș de drum e un început de viață.

Aflînd de necazurile fratelui său de cruce, ochii lui Stoeniță se măriseră de întrebări. În ei Henri Parrocel citi nu o simplă curiozitate trecătoare, ci un interes afectuos, parcă o făgăduială de a ușura, de a alina acea mîhnire.

Ciocoiul — pe vremea aceea ciocoi însemna omul de încredere al boierului —, musiu ciocoiul îi făcu semn cu mina să aibă răbdare,

că-i va povesti el ce se întimplă cînd n-o mai avea martor pe surugi.

Cînd urcă soarele în virful cerului, vestind oamenilor că e vremea să-și stîmpere foamea, droșca și călărețul se opriră lingă fîntîna de la marginea drumului. Era vestită „fîntîna cu sfinți”: un puț acoperit și înconjurat de scînduri, pe care erau zugrăvite chipuri de mucenici.

Henri Parrocel desfăcu traista cu merinde și dădu o parte vizitiului.

Acesta, parcă înțelegînd că ceilalți doi vor să rămînă singuri, se duse să mînce lingă ghizdul izvorului, în vreme ce drumețul tuçuriu la față descălecă și, la poftirea domnului administrator, se urcă lingă el, în trăsura.

Și după ce mîncară piine albă proaspătă cu păstrăvi afumați și pui fripți și se ospătară cu caș de munte și baclava cu nuci pisate și vin de Cotnar, musiu ciocoliul îi povesti lui Stoeniță Vodă toată supărarea băiatului și-a fetei, dragostea lor cea mare, precum și împotrivirea boierului.

— De ce nu-i lasă să se ia? întrebă Stoeniță.

— Fiindcă băiatul e sărac...

— N-are dumnealui destul și pentru el?

— Băiatul nici nu e de neam...

— Da' de unde știe boierul de unde se trage băiatul? Dumnealui, boierul, e încredințat că e de neam și dumnealui? Nu l-o fi făcut maică-sa cu vreun țigan de pe moșie, cum se obișnuiește?!

— Să vezi. Stoeniță dragă, băiatul mai e și străin...

— Ce este aceea „străin”? Străin e numai turcu', păginu', care l-a prigoniț pe Marcu Săracu. Și alta ce mai e?

— Mai e că pe față stăpînul meu vrea s-o dea după vreo odraslă boierească... o beizadea... Vrea s-o facă doamna Moldovei...

— I-a dat vreo țigancă în bobî? I-a citit în ghioc așa ceva?

— Nu!

— Atunci de unde știe boierul că o s-ajungă socru de împărat?

— Străbunicul măriei sale a fost Antonie Vodă Ruset, domnul Moldovei.

— A fost! Și eu am fost voievodul țiganilor și nu mai sint. Eu trăiesc, și din Antonie n-au mai rămas decît ciolanele!

— Nu vorbi cu păcat! il muștră Parrocel, căruia îi creștea inima să-l audă exprimîndu-se așa despre puternicii lumii.

— Cucoane, spune-mi, rogu-te, domnița ce zice? Se mai vede cu frate-meu? Oțtează ori s-a răzvrătit?... I-a muștrat cumva boierul, au s-a făcut n-aude și n-a vede? Eu vreu să aflu toate acestea, ca să știu ce trebuie să fac...

— Dumneata, voievoade, să-ți vezi de treabă! Aiasta trebuie să faci dumneata! se răști franțuzul, care părea că-i spune tocmai dimpotrivă:

— Amestecă-te, Stoeniță dragă, că poate de la tine ne-o veni mîntuirea!

Pe cit părea franțuzul de minios, pe atît era de liniștit țiganul.

— Nu schimba vorba, cucoane, și spune-mi ce te-am întreat!

Domnul administrator îi implini voia.

— Bieții copii oțtează de li se rupe inima, dar boierului puțin îi pasă! I-a despărțit... Așa a găsit de cuviință.

— L-a alungat pe frate-meu? sări Stoeniță speriat.

— Nu, că are nevoie de el. L-a oprit la Drăgoșești. Dar a surghiunit biata copilă. A trimis-o la leși cu mătușă-sa, Marghioala Roznoveanca, să-i mai treacă de urit... și să-l uite pe flăcău...

— Unde stă la Iași?

— Cine?

— Domnița...

— Nu e treaba dumitale! se răsti franțuzul. Apoi, după ce se uită împrejur:

— Unde vrei să stea? La dumnealor, la casa dumnealor de-acolo... O știe toată lumea... pe deal, la Copou, lângă palatul domnesc! Stoeniță rămase pe gânduri și număra ceva pe degete.

De teamă să nu se schimbe vorba, istețul administrator continua să și induioșeze tovarășul de drum, exagerând tragedia celor doi îndrăgostiți.

— Mă tem să nu se prăpădească amindoi de inimă rea...

— Da' de ce n-o fură? întrebă, liniștit, Stoeniță.

— Cum s-o fure?

— Cum se fură! Vorba cintecului:

— *Cucule cu pana sură*

Spune-mi caii când se fură?

— *Noaptea pe fulgerătură,*

Când e ceață, când e bură!

Cum l-a furat unul de-ai noștri pe Cristos. Ieșiseră toate seminițiile pământului să se ducă la Pilat cu jalbe și cu răzmeriță să le dea pe Mintuitor înapoi. „Ce jalbe, mă! Ce răzmeriță — le-a spus țiganul. Las' să innopteze, că-l fur eu de pe cruce“. Și l-a furat, de-a scos poterașii vorba c-a înviat. Le era frică să nu le taie capul împărăția!

— Așa o fi fost pe-atuncea. Acum e ceva mai greu, Stoeniță dragă!

— O fi greu pentru boieri, da' pentru mine nu e greu...

— Cum asta?

— O fur eu, musiu ciocoiule! Ii fur pe amindoi și-i duc la un schit, de nu-l știe nici dracul, nici mitropolitul. Am eu acolo niște maici și-un popă de credință. Mă ocrotesc când sînt la ananghie. Acolo îi ascund pînă le punem pirostriile. După ce i-oî cununa cu popa de-acolo, să mai poftască boierul să-i descunune!...

La gîndul unui asemenea deznodămînt, Henri Parrocel, om al legii și al ordinii, se cutremură.

— Cață-ți de treabă, haiducelule! Așa ceva nici prin gînd să nu-ți treacă... Să nu te mai aud vorbind așa ceva, că drept la aga nimeresc cu tine!

— Treaba mea, musiu ciocoiule, eu sînt frate de cruce cu dumnealui Gaston, nu sînt cu dumneata!

— Nepotul meu nu s-ar învoi la așa ceva, în ruptul capului!

— L-ai întreat?

— Nu l-am întreat, dar îl cunosc... În ruptul capului!

— Atunci nu-i e dragă fata! Dacă i-ar fi, nu s-ar mai codi. Las' pe mine, cucoane! Tot n-am eu ce face pînă la răscoală. Eu era să-mi dau grumazul pe mîna lui Gavrilă Buzatu, pentru slobozirea țiganilor și acum să stau cu mîinile în sîn cînd e vorba să scap alte făpturi nevinovate?

— Stoeniță, am isprăvit! se răsti Henri Parrocel, în inima și în mintea căruia bobul semănat de păunașul codrilor începea să incolțească.

Și cu cât incolțea mai mult acest gând al răpirii, cu atât se arăta mai supărat cuconul Henri. Se ridicase în picioare minios și aduna resturile merindelor, aruncându-le în traistă și bodogăinind.

Stoeniță se uita la el și râdea.

— La omul bătrîn dragostea n-are crezare! Dacă-ai fi mai tinăr, ehei!

— Să nu mai vorbim, proclete, auziți-m-ai?

— Să nu mai vorbim, dar nici dumneata să nu scoți o vorburiță, auziți-m-ai? Nici dumnealor să nu le spui, să nu se afle. Ajunge să știi dumneata. Dacă vei auzi, într-o bună zi, că a pierit unul de la Drăgoșești și cealaltă de la Iași, să știi că primejdie nu e și că are Stoeniță Vodă grijă de ei.

— Cu calul ce faci? întrebă mai-marele moșilor boierești.

— I-l trimit boierului înapoi...

— Nu te grăbi, că dumnealui și-a mutat gândul de la Zmeurel. Mai ține-l o vreme. De! Cine știe?! Poate o să ai nevoie de el! Apoi, cu un zîmbet viclean:

— O să ai nevoie de el... la răscoală! incheie musiu ciociul.

CAPITOLUL IX

O iarnă bogată se revărsase peste țara Moldovei. Crivățul bătuse ce bătuse, cărind din spate, prin cele șapte vămi ale văzduhului, toată zăpada. Ucrainei și se potolise. Acum ningea domol, fulgi mari și înstelați, care se îndesau, se lipeau, se topeau unul într-altul, acoperind case și grădini, drumuri și coline, păduri și cimpii.

Asemenea ninsoare nu se mai văzuse de ani îndelungați. Parcă nu mai era o scuturare de fulgi, ci o lunecare de troiene moi și blinde, ce se lăsau în filiiiri tăcute peste celelalte troiene așternute, preșuri albe, să le primească frățește.

Iașul era plin de clinchetul zurgălăilor. Săniile ieșiseră ca din pământ, la cele dintii vestiri ale omătului, și zburau ca săgeata, de colo pînă colo, încrucișindu-se, ocolindu-se, întrecîndu-se, spre hazul cucoanelor îmblănite, care rideau și șipau de bucurie și de spaimă, infundate sub păturile groase, pe perinele moi.

La hotelul numit „de Petersburg“, peste drum de reședința domnească, picase, o dată cu zăpada, într-o sanie cu patru cai negri și încărcată de lăzi și cufere, un boier tinăr, pan Stanislas Zalomițchi. Purta căciulă mare de samur, blană grea din piei de sobol și cizme lungi, pînă la genunchi, tivite și căptușite cu nură.

Era înalt și subțire frumosul călător, dar prea oacheș ca să fie polonez.

Și, pre a mea lege, nici că era!

Acest oaspe nou, necunoscut ieșenilor și care cheltuia galbeni cu nemiluita, bînd vin spumos franțuzesc în tovărășia lui Barbu Lăutaru, nu era altul decît Stoeniță Vodă al nostru, pe care-l botezase Zalomițchi pirdalnicul de cîntăreț, văr bun cu Sălumiă, muma voievodului Țiganilor.

În două zile, tot orașul nu mai vorbea decît de frumusețea și de bogăția nobilului leah.

Se spunea anume că pan Stanislas venise la Iași să-și caute mi-reasă.

Protipendada se grăbise să-l poftescă la sindrofii, întrecându-se care pe care să pună mâna pe el și să-l pețescă pentru fețele nemăritate, dornice de bărbat avut și cu nume răsunător. Dar Barbu Lăutarul spunea tuturor că mărița sa e numai în trecere prin Iași și că a lăsat logodnică la Krakau.

Tot el, vestitul cîntăreț, îl ferea de boiernașii tineri, care-l pofteau la bacara, faraon, stos, otuzbir și alte nevinovate jocuri de cărți. Nici la masa verde nu se înghesuia polonezul și cu cit era mai singuratic cu atît avea mai multă căutare.

Vodă Mihalache Sturdza știa tot ce se întîmplă în cetatea-i de reședință și, mai ales, ce se întîmplă peste drum, la hotelul de Petersburg. Din dosul perdelelor, la fereastra ce da spre poarta de intrare a celui hotel, domnitorul vedea cine vine și cine pleacă. Așa dăduse el de urma unei urzeli menite să-l răstoarne de pe scaun; văzuse pe conspiratori intrînd și ieșind, forfotind în hanul cel mare al Iașilor. Printre acești conspiratori era și franțuzul Vaillant, precum și cițiva juni feciori de neam, care umblau îmbrăcați țărănește, cu suman, căciulă și opinci.

Ca să-i împărștie și să-i facă de ocară, Vodă îmbrăcase la fel cîteva zeci de ocași și-i pusese să măture ulițele. În felul acesta, lumea va lua drept pușcăriși pe cei ce se împotrivesc stăpînirii și le va trece cheful să mai umble în port național și să tulbure tirgul. Pe Vaillant l-a trimis peste hotare, și răsturnarea de domn nu s-a mai întîmplat.

Acum, vicleanul hospodar voia să știe ce este cu acel străin, care împărștia atît băneț, și înălțimii sale nu-i trimisese încă nici un plocon. Se gindea Vodă să trimeată pe aga și alte iscoade, dar n-a fost nevoie: la o nuntă, tinărul secretar al prințului fu întîmpinat de Barbu Lăutarul, care-i spuse, între două mazurci:

— Coane Mafteiaș, pan Zalomișchi ar dori să se înfățișeze măriei sale cu plecăciunile convenite...

Zis și făcut. A doua zi, chiar, străinul cu straie bogate și zimbet de femeie fu poftit la curte. Vodă îl aștepta pe la aprinsul luminărilor.

Cînd ajunse Stoenița în marea încăpere unde înalțul hospodar își primea musafirii, îl găsi roșu de minie, tremurînd tot.

Ce se întîmplase? Să vă povestească, așa cum mi-a povestit și mie, bătrînul scriitor Iacob Negruzzi, care și-a petrecut copilăria la Iași, pe vremea lui Mihalache Sturdza:

Doi boieri se judecau pentru hotarul moșiilor lipite. În fața divanului domnesc, a cîștigat unul dintre ei, cel care avea mai puțină dreptate. Dar pentru ca această hotărîre a divanului să aibă putere, trebuia să fie întărită de Vodă. Celălalt boier, cel care pierduse judecata, căzu la înțelegere cu Petrache Asachi, secretarul intim al domnitorului, tocmiră prețul dreptății și numitul boier fu poftit la hospodar, în marele salon de audiențe, pe inserate, ca să nu prea fie văzut. În mijlocul încăperii erau așezate două măsuțe. Pe una sta anafora — decizia domnească —, iar cealaltă măsuță era goală, în așteptarea pungii pe care, după datină, urma s-o pună acolo omul cu jalba. La ceasul și minutul hotărît, pe o ușă trebuia să intre în aceeași clipă Mihalache Sturdza, iar pe cealaltă moșierul cu pricina. Lucrurile se petrecură întocmai. Boierul se închină adînc,

sărută mina lui Vodă, îi mărturisi cum stau lucrurile și-l rugă să se milostivească a-i face cuvenita parte. În același timp, scoase din buzunarul de la spate al surtucului punga de galbeni și o puse pe masă

Vodă, cu ochii pe actul de judecată se făcea că nu vede peșcheșul. Citea mereu, iar cind isprăvi de citit rosti :

— Cită vreme voi domni eu peste această țară, dreptatea va fi dreptate pentru toți! Am aflat cuprinsul jalbei dumitale. Hotarul ceruț ți se cuvine!

Și măriia sa iscăli actul, îl întinse împričinatului. Acesta se plecă adinc, sărută din nou mina voievodului și dete să iasă. Dar n-ajuse să facă trei pași, că se pomeni pocnit cu ceva greu în cap și auzi pe domnitor strigind :

— Tilharule, m-ai înșelat!

Pașămite, măriia sa, obișnuit cu cîntăritul banilor, luase punga de pe masă și văzînd că n-are greutatea cuvenită, o aruncase în capul vicleanului moșier, care o luă la fugă pe scări și dus a fost, cu prețioasa anaforă în mină.

În starea aceasta de minie îl găsi Stoeniță Vodă pe celălalt voievod. Amîndoi ședeau acum față-n față, în lumina sfeșnicelor pe care le puneau în cele patru colțuri ale încăperii slujitorii palatului.

Oaspele nu văzuse pînă-atunci față împărătească. Credea că i se va arăta un voievod asemenea celor zugrăviți pe zidurile de biserică, un domn cu barbă, cu anteriu lung, cu coroana pe cap și purtînd pe brațe un chivot¹ de aur. Cînd colo, dădu peste un țigoveț ca oricare altul, cu mustața răsucită și cu bărbuța roșcată, sub bărbia și fața rasă.

În schimb, Mihail Sturdza fu uluit de înfățișarea polonezului, care era îmbrăcat într-o haină de catifea vișinie, strînsă pe mijlocul subțire, împodobită cu brandenburguri de aur. Avea cizme lungi, roșii, îmblănite, iar la cîngătoare purta sabie turcească încovoiată, cu minerul bătut în pietre scumpe.

Sub brațul sting ținea o căciulă ușoară, cu pană de cocor înfiptă într-o copcă de smarald, așa cum purtau în vechime voievozii.

Pan Stanislas Zalomițchi se ținea țănoș, cu fruntea mindră, cu capul pușin lăsat pe spate. Intreaga lui făptură aducea aminte cîrmuitorului Moldovei, om umblat prin țări și prin muzee străine, de cavalerii și baronii, de prinții pictați în tablouri mari, cu rame late de aur. Văzuse unul aidoma la Cracovia.

Întinse mina alesului musafir și-i spuse cîteva cuvinte de bun venit în limba polonă.

Și pe cînd vorbea, se gîndea :

— Asta o să mă despăgubească de păcăleala tilharului de adineauri!

Dar musafirul îi tăie vorba, spunîndu-i într-o moldovenească neoașă :

— Nu te mai osteni, măriia ta, că nu sînt leah. Nu mă cheamă pan Stanislas Zalomițchi, ci Stoian Asălumiei, după numele mumă-mii, țiganca Sălumia! Eu sînt vestitul Stoeniță, voievodul țiganilor, iar acumă căpitan de haiduci.

¹ Chivotul este miniatura în metal a bisericii ridicată de acel ctitor.

Mihalache Sturdza rămase năucit. Cel din fața lui fulgera din ochii negri și din dinții albi de lup.

— Și ce poțtești? îl întrebă scurt gospodarul.

— Am venit să mă-nchin.

— Te lași de tilhării?

— De-aceea am și venit, ca să mă las!

— Cînd a fost să te spinzure, te-am iertat.

— Iertat, măria ta, că m-au răscumpărat țiganii pe două mii de galbeni.

— Acum cit ai adus?...

— Nimic, că nu te mai sint voievod.

— Atunci cum vrei să te iert?

— Cum se iartă haiducului care vine să se-nchine...

— Ce-ai de gînd?

— Să-mi dai, măria ta, anaforaua de slobozenie și-om vedea.

Ochii lui Mihalache jucau pe sabia turcească, pe pietrele scumpe ce străluceau pe minerul sabiei lui Stoeniță.

— Am să-ți dau. Numai să te juri că te lași de blestemății.

— Nu mă jur, dar mă las!

Vodă bătu din palme. Întră un boiernaș tînăr, cel cu care se înțelesese Barbu la o nuntă.

— Musiu Milule, îi porunci Vodă. Ai să-mi faci un firman de iertare pentru închinatuț hoț de codru Stoian Asălumiei.

Matei Millo se plecă adînc și ieși să întocmească hrisovul haiducului.

— Atîta numai, măria ta, că trebuie să-mi dai și mia de galbeni! zise acesta.

— Care mie, mă? se răsti Vodă.

Care s-a pus pe capul meu, pentru cel ce mă va aduce viu sau mort în fața mării tale. Uite că m-am adus singur. Să-mi dai mia!

— Baiatule, tu nu ești în toate mințile!

— Legămînt domnesc, măria ta!

— Ascultă, țigan obraznic! izbucni Vodă, în care clocotea minia și nu se mai putea stăpîni. Au nu știi în fața cui te afli? Așa se vorbește domnului Moldovei?! Ești în mina mea, tilhare! O dată dau poruncă să te lege și să te spinzure!

— Aiașta n-ai s-o faci, măria ta!

— Și de ce n-aș face-o?

— Află țiganii și-și pierd increderea în cuvîntul domnului Moldovei! Eu am călcat slobod pragul acestei case și slobod am să ies, măria ta, altminteri nu mai e lege și dreptate în țara Moldovei!

Iar rămase incremenit, neștiind ce să răspundă, gospodarul.

Om umblat prin lume, precum v-am mai spus, el nu numai că văzuse muzee străine, dar citise și auzise multe. Și-așa precum flăcăul chipeș din fața lui îi amîntea de prinții și baronii din vechile cadre aurite, purtarea lui Stoeniță îi aducea aminte de acei cavaleri răzvrățiți, de nobilii care luau calea codrului și infruntau pe regi, pe episcopi și pe judecători, în numele dreptății și al libertății. Nu era Vodă obișnuit cu asemenea înfățișare mîndră. Inconjurat de sfetnici și dregători slugarnici, se simțea copleșit de acest tînăr țigan, care nici măcar nu-i sărutase mina, cum i-o săruta oricine-i trecea pragul, fie cel mai mare și mai bătrîn boier.

Stoeniță îl lămuri:

— Nu pentru mine îți cer mia de galbeni, ci pentru cei douăzeci de tovarăși ai mei. Capul lor n-a fost pus la preț. De închinat n-au venit să se incline. Slobozî sînt să facă tot ce le-o spune inima. Eu vreau să le dau cîte cincizeci de galbeni și să se ducă fiecare la casa lui, că nu de bine au plecat de la vatra și de la șatra lor!

Ochii gospodarului nu se mai dezlipseau de sabia turcească. De-atîtea nestemate ce-i împodobeau minerul, măriia sa începu să vadă stele verzi:

— De unde-o ai? întrebă el.

— Mi-a dat-o la un praznic Sofultea, voievodul țiganilor din Țara Românească. O avea de la un pașă turcesc, pe care l-a învoit pe drumul Giurgiului.

— Cum vine asta „l-a învoit“?

— S-au înțeles așa, ca să-i dea turcul sabia și să-l lase Sofultea slobod spre București.

— Nu prea-înțeleg...

— Nici eu n-am înțeles bine, dar așa a fost!

— Era singur pașă?

— Nu era singur, dar Sofultea era cu mai mulți!

— Lua-v-ar muma dracului de blestemați! zise Vodă rizînd cu poftă.

Și iar bătu din palme și iar intră, plecîndu-se adînc, secretarul lui Vodă, însoțit de altul.

— Să cereți la agie cei o mie de galbeni puși pe capul haiducului Stoeniță, să-i dăm cui l-a adus!

Cei doi grămăticî ai lui Vodă ieșiră de-a-ndaratele, cam nedumeriți.

— Stoeniță, îi zise Vodă, îmi pari om de omenie, viteaz și iscusit, fiicău de credință. N-ai vrea să intri în slujba mea?

— Hatman!¹ răspunse scurt Stoeniță, rînjind ca lupul.

— Hatman? se miră Vodă. E cam mult! Slujba asta e pentru boierii de neam!

— Măriei tale îi trebuie boieri sau oameni de credință, așa precum ai spus, viteji și iscușiți?

— Te iau întîi porujic², pe urmă, cu vremea, te înalț în cin³.

— Ori hatman, ori nimic! Mă-ntorc voievod al țiganilor!

— Cum ți-e voia! îi răspunse Mihai.

Apoi, cu ochii surizători și cu glasul mieros:

— Cînd un hatman e prins de altul și i se-nchină, e datina să-și scoată sabia din teacă și să i-o dea celui ce l-a răpus!

Fără să-i spună un cuvînt, dar străpungîndu-l cu priviri disprefuitoare, Stoeniță începu să-și desprindă cureaua.

— Poftim și teaca, nu numai sabia... că dacă-ți dau numai sabia, se cheamă că m-ai răpus. Și pe Stoeniță Vodă nici Vodă nu-l poate răpune!

Și-i întinse prețioasa armă.

Hospodarul puse mina repede pe ea, dar, ca să nu pară prea lacom, o așeză pe măsuta care-l despărțea, ca și cum nu era cine știe ce mare lucru.

¹ Hatman — șeful suprem al oștirii.

² Porujic — locotenent.

³ Cin — rang.

Mai vorbiră cei doi voievozi cit vorbiră, pină intră un slujbaş cu anaforaua și Asache cu punga.

— O mie de galbeni, boierule? întrebă Stoeniță Vodă.

— O mie! răspunse Asache.

— O mie, că dacă nu, nu mă țiu de legămint! mai zise pan Stanislav.

Își luă de pe măsută căciula cu pană de cocor, se plecă în fața domnitorului, dar nu tot atit de adinc cum se pleca în fața conului Arkip, și, aruncind sabiei o ultimă privire, mai cintări o dată punga-n mina dreaptă, uitindu-se cind la pungă, cind la sabie, arată cu sprinceana sabia lui Mihalache Sturdza și-i spuse clipind șiret din ochi:

— Face mai mult!

Și ieși mindru, cu fruntea sus, pe buze cu un zimbet batjocoritor, disprețuitor.

Și-n gândul lui, în inima rănită de tăișul de care se despărțise, trecu o fulgerare: „Să fii sănătos, Stoeniță, că vine ea vremea s-o pui înapoi, la cingătoare!“.

*
*
*

De la Vodă, Vodă Stoeniță nimeri glonț peste drum, la hotelul de Petersburg, unde-l aștepta, în față, sania cu patru cai și, ceva mai departe, la spate, alte două sănii cu cite doi cai și cu cite trei oameni de-aj săi în fiecare.

Își strinse calabăficurile, le încărcă, le legă la spatele saniei, împărți cu dărnicie de pașă pumni de sfaști celor ce-l slujiseră și porni la vale, urmat de celelalte două sănii, spunind că o ia spre Roman. La un colț de uliță, însă, surugiul intoarse caii și porni pe drumuri înfundate, urcă iar spre Copou și ajunse dincolo de al doilea palat al lui Mihail Sturdza, în fața casei Roseteșilor.

Se opriră citiva pași mai sus, și unul dintre cei șase oameni ai lui Stoeniță urcă cele trei trepte ale conacului boieresc, bătu la poarta cea mare, stîrnind un lătrat de ciini care vestea pe cei din casă că a sosit cineva și că trebuie să fie cu băgare de seamă.

Acea ștafetă spuse că a venit de la Drăgoșești, trimisă de mărița sa, și că are o poruncă de dus domniței Mărioara.

I se răspunse că domnița e plecată la niște neamuri din Tătărași, împreună cu mătușa dumneaei, coana Marghioala Roznoveanca, și că nu va întirzia să sosească pentru cină.

Intr-adevăr, nu trecu jumătate de ceas, și un clinchet de zurgălăi răsună din vale; cele două lumini roșii ale felinarelor licăriră în noaptea grea, sub cerul încărcat de nori, dar fără ninsoare, iar sania sosi, urcînd ușor, în fața casei.

Cîteva mogîldețe se iviră din umbră. Doi inși puseră mina pe hățurile cailor și alți doi se apropiară de cele două femei, gata să coboare.

Unul dintre ei zise așa:

— Domnița rămîne în sanie, iar luminăția ta, coană Marghioală, îi vei aduce din casă cele de trebuință pentru drum. Avem poruncă de la conu' Arkip s-o ducem la Sandomira, unde are să-i spună ceva... Așa ne-a poruncit mărița sa, așa facem, sărut mina!

Omul care ieșise întru întîmpinare își ținea căciula în mină și vorbea cuviincios cu duduile, ca nu cumva să le sperie.

— Mata, surugiule, nu te da jos! se răstî al doilea vizitiului, căruia treaba aceasta nu i se părea curată și începuse a se mișca. Ar fi vrut să spună ceva, să strige, să scoată pistolul de sub zeghe, dar i se păru că zărește, nălucind în umbră, alte mogildețe. Nu cricni. Rămase înghețat pe capră.

Coana Marghioala tremura toată.

Ajutată de cei doi inși cu capul descoperit, cobori din sanie spunînd că va face cum a hotărît fratele dumisale, boierul. Intră în casă. Cei șase oameni din sanii, cu Stoeniță șapte și cu surugiii zece, ședeau la pîndă, cu ochii în patru.

Nu trecu mult, și unul dintre ei văzu cum sare gardul din fundul curții o arătare și cum se strecoară pe lingă ziduri să coboare spre tîrg.

Înțelegînd că e vorba de o iscodă, Stoeniță o luă spre el, îl ajunse din urmă — cit ai clipi din ochi — și-i spuse:

— Dă fuga la agie și dă-le veste că au venit tîlharii s-o fure pe domnița Roseteasca!

— La agie mă duceam și eu...

— Te-a trimis coana Marghioala?

— Dumneaei m-a trimis!

— Bine, la dă-te mai încoa!

Îl trase lingă un copac, îi viri în gură un mototol, îl legă bine de mîini și de picioare și-l pironi de trunchiul copacului, înfolindul cu o frînghie subțire și lungă, parcă pregătită dinadins. Îl lăsă acolo, apoi trimise pe cei mai crunți dintre haiduci, pe Lepră și pe Anag-noste, să intre în casă cu pistoalele întinse și să spuie coanei Marghioala a se grăbi cu făcutul lăzii, că altminteri îi zboară scăfirlia și dumneaei, și slujitoarelor. Așa făcură cei doi haiduci și ajunseră la slujitoare, care dîrdiiu de frică sprijinind pe boieroaică de subțiori.

Coana Marghioala strănută fără să fi tras praf de tiutiu pe nas, atîta spaimă o cutreiera.

— Faceți lada, fetelor, nu v-am spus?... strigă ea zîmbind dulce lotrilor și încruntîndu-se la slugi.

— Să poțtești și dumneata cu noi, grăi unul dintre lotri. Așa e porunca măriei sale. Veți dormi în sanie, iar în zori te vom culca la Sandomira, în pat moale și cald!

— Ba eu... încercă să se împotrivească Roznoveanca, dar îngheță cînd văzu pe unul dintre tîlharî jucîndu-se cu pistolul, aruncîndu-l în mai multe rînduri spre tavan și prînzîndu-l cînd de coadă, cînd de virful țevii.

În vremea aceasta, afară, Mușă, ghemuită în fundul saniei, sta și nu se dumirea. Nu-i era frică, Dimpotrivă.

Întîmplarea aceasta o scutura din plictisul vieții de toate zilele, o înviora.

Își dădea bine seama că nu putea fi vorba de o poruncă a tatălui ei. Nu era s-o ridice conul Arkip așa, tam-nesam, în toiul nopții, însărcinînd cu treaba aceasta gingașă niște slujitori pe care dînsa nu-i cunoștea, nu-i văzuse niciodată.

Trebuia să fie altceva la mijloc și nu-și dădea seama ce. Dar parcă simțea că e ceva spre binele ei, și dacă nu era să fie ceva

spre binele ei și era să fie rău, de pildă să fie ucisă, nu e nimic!
O să moară și o să scape de paza mătușilor ei și de viața aceasta,
care nu-i dăruia ce-avea mai scump pe lume: bucuria dragostei.
I se părea Mușei că, dacă va muri, va muri numai cu viața aceasta
de azi și că, după această moarte, va începe viața ei cea adevărată,
cea lângă omul iubit și care era departe acum. Până să moară, însă,
ii era frig și-i era foame. Și coana Marghioala nu mai sosea.

Trei slujitori necunoscuți de Mușa veneau acum spre sania unde
era copila, o poșteau în cealaltă sanie, cea cu patru cai, o urcau
și-o-nveleau bine.

Unul dintre ei, care părea a le fi căpitan, se apropie, scoase din
felinar o luminare aprinsă și la flăcărița ei arătă domniței un inel
pe care-l purta în degetul mic al mîinii stîngi.

Focul galben al bofului de seu scăpăra scînteii albastre și roș-
cate în piatra scumpă. Era inelul ei, inelul pe care duduița Rose-
teasca îl dăruise într-o seară de toamnă haiducului Stoeniță, în
schimbul cerceilor de aur pe care îi purta și acum. Ca un răspuns
tăcut la acel semn de recunoaștere, Mușa își duse mina la cele două
inele subțiri care îi străpungeau urechiușile.

Mica neliniște pe care o încercase pînă atunci se potoli.

— Nu-ți fie teamă, măria ta! îi spuse acel tînăr boier, pe care
nu-l cunosc, fiindcă nu mai purta nici pletele, nici bărbuța neagră
a păunașului codrilor. Am venit să te furăm spre binele măriei
tale...

Apoi, în șoaptă :

— Și-al lui musiu Gaston!

La auzul numelui drag, Mușa deschise niște ochi mari, mirați,
înecați de fericire. O cuprinsese un amestec de teamă și de bucurie.
O dulce teamă, o bucurie întunecată îi învăluiau inima tînără și ne-
încercată de primejdii, de spaime și de intraripări. Pentru ea, toate
erau proaspete și minunate.

Nu știa însă ce e bine și ce e rău pe această lume, ce trebuie
să facă și ce nu trebuie. Deocamdată simțea că pornește pe calea
unei dezrobiri și că i-e foame.

— Boierule dumneata, se rugă dinsa de Stoeniță, spune să ne
aducă și ceva de mîncare...

Pan Stanislas Zalomițchi, ca un adevărat pan ce era, se plecă
adînc, cu mina dreaptă pe inimă, și întră singur în casă, spre a în-
deplîni voia și porunca măriei sale.

Urcînd treptele, se încrucișă cu slujitoarele care purtau lada
cu veșmînte de drum ale domniței, precum și un coș cu de-ale mîn-
cării.

— Să plecăm, boierule! se rugă Mușa.

— Așteptăm pe coana Marghioala! răspunse omul cu căciuiă
domnească de samur și cu șubă lungă din piel de sobol.

— Ce să mai vie și dumneaei? se alintă domnița — un alintat
care era și o tînguire.

— Cum poruncește măria ta, așa va fi!

Stoeniță zimbi din umbră, clătină capul, învelj bine pe Mușa cu
un pled blănit și se urcă pe capră, lângă surugiul. Mușei îi păru bine
că acel boier, oricît era el de boier, nu se așezase lângă dinsa, în
sanie, ci se alăturase vizitiului. Acesta dete bice cailor tocmai în
clipa cînd cucoana Marghioala se iveau pe ușă, însoțită de două fe-
mei de casă, care o sprijineau din greu.

Cînd văzu că sania pornește fără dumneai, Roznovanca oftă un „valeu de mine, maică prea curată!” — un strigăt poate de spaimă, poate de bucurie —, dădu în genunchi și, fără să mai aștepte să ajungă la icoana Maicii Prea-curate din iatac, începu să facă niște cruci mari cit o jumătate de om, rugîndu-se Precistei, poate căutînd s-o indure, poate mulțumindu-i că nu fusese răpită și dumneai.

Cele trei sănii porniră, fulger de iarnă, prin nămeții înalți: una cu tilharul și domnița răpită, celelalte două cu cite trei vlăjgani cu puștile pe umăr.

Cît a ținut drumul, pe unde trecea acel drum Mușa nu-și dădea seama; și-a infundat năsucul în traista de merinde, a mîncat un pui întreg fript, a sorbit de trei ori din plosca cu vin negru și dulce, pe urmă a adormit și a dormit somn de prunc scaldat, visînd zboruri de lupi albi întraripați și auzînd plesnete de bice: un arhanghel de argint gonea o ceată de heruvimi, care rideau și se dădeau peste cap în livada plină de flori a unui paradis înzăpezit.

S-a pomenit, apoi, domnița într-un schit de maici. Umbre negre, purtînd în mîini făclii de ceară, se imbulzeau în jurul ei, care de care mai grăbite.

O stareță blîndă și citeva călugărițe au primit-o cu alintări, au dezbrăcat-o și au culcat-o într-un pat moale, din arhondărie. Pe boierul cel tînăr, care o adusese aici, nu l-a mai văzut. Poate nu-l văzuse nici pe el aievea, ci numai în visul cu lupii zburători și cu serafimii bucălați din paradis. Toate se desfășuraseră ca într-o vîlmășeală de vise; povestea se depăna încă...

CAPITOLUL X

Ajungînd la Drăgoșești, domnul preceptor Henri Parrocel povesti boierului Arkip Rosetti ce frumos fusese primită la Iași domnișoara noastră, cum își petrecea vremea în mijlocul protipendadei, din sindrofie în sindrofie, din soareă în soareă, din biserică la concert, la teatru, înconjurată de cele două mătuși, de cîțiva tineri bine crescuți și de dragostea părintească a feluritelor rude aflate în capitala Moldovei.

Pe boier domnul Parrocel îl găsi întinerit și nu pregetă să i-o spuie: în lipsa bunului său administrator și sub influența lui Gaston, monseniorul își tunsese, jur împrejur, barba amestecată și cîștigase zece ani înapoi.

Își mingîia cam nedumerit această podoabă a chipului; degetele-i nu erau obișnuite cu lipsa mătăsii stufoase ce se revărsase pînă atunci printre ele, ani îndelungași, pe pieptul mării sale. Privindu-se în oglindă, conul Arkip nu-și mai înținea înfățișarea impozantă de pașă sau de episcop. Un costum modern, adus de Parrocel de la Iași și tăiat la fel cu al domnitorului Mihail Sturdza, de însuși croitorul acestuia, desăvirși transformarea în contemporan al seniorului de la Drăgoșești, care, în adîncimea codrilor Moldovei, își pregătea înfățișarea de viitor parizian.

Cel care-și meremetisise¹ astfel stăpinul era meșterul Avedik Cricorian, un armean din Botoșani. Boierul îl adusese la curte să tundă și să radă țepii din obrazul oamenilor și să le scoată măselele găunoase.

¹ A meremetisi — a drege, a repara, a întrema.

Avedik se mai pricepea și la reparatul covoarelor, lipea cioburile vaselor sparte și ale geamurilor, dregea scindurile scorojite ale bibliotecii și mai avea grija broaștelor de la toate ușile și porțile conacului. Om de casă, el locuia în fundul grădinii, printre ceilalți slujitori, și venea o dată pe săptămână în iatacul măriei sale să-i taie și să-i poleiască unghiile, să-i netezească barba și piețele și să-i curețe părul din urechi.

De cite ori ieșea meșterul Cricorian din iatac, conul Arkip avea un an mai puțin.

Dacă patronul înținerea, nu se petrecea același lucru cu secretarul său literar, Gaston Parrocel, care, în mijlocul atîtor cronici din vechime, în vechiul și tristul palat pătrat și vopsit galben, începea să se ofilească.

Băiatul se simțea prizonier între zidurile înalte, încărcate cu tablouri și rafturi de bibliotecă.

În prezența domnișoarei Maria Rosetti, aceste ziduri, aceste portrete, aceste peisaje, aceste cărți legate în piele roșie, cu litere aurite, îi păreau pline de primăvară și cîntau ca un stol de privighetori și de ciocirlii. Acum toate erau mohorite. Feea care le dădea raze de soare și cîripit de zori plecase din mijlocul lor, ducînd cu ea lumina și cîntecul.

Oare la Iași nîngea tot atît de greu ca la poalele Tuguiatului ?

Prinsă în virtejul distracțiilor, se mai gîndea, oare, la el frumoasa castelană de la Drăgoșești ?

Sau, din roiul fluturilor care îi dădeau tircoale, se va fi găsit vreunul, cu aripile poleite, care s-o facă a-și uita rătăcirea de o clipă ?

Mare fu bucuria tinărului cînd unchiul său îi repetă cuvintele Mușei, acea reînnoire a legămîntului de veșnică iubire.

Henri Parrocel se crezu dator să comunice acest lucru și monseniorului. Om cinstit, el nu putea să ascundă părintelui simțămintele nezdruccinate ale copilei.

Arkip Rosetti își încruntă sprincenele la această veste. Fruntea i se înnoră și atunci cînd guvernorul Mușei îl informă de indiferența pe care domnișoara noastră o arăta curtezanilor ei de la Iași.

Calimahul era frumușel, deștept, plin de farmec, dar, din păcate, îi plăcea prea mult vinul și vodca și, mai mult decît vinul roșu și vodca albă, îi plăcea masa verde.

Ocroțitoarea și peșitoarea lui, Săftica Paladi, sora boierului Arkip, căuta în zadar să-l apere, să-l laude, să-l înfofolească ; i se punea în cale, mereu, apriga cumnată a fratelui ei. Coana Marghioala Roznoveanca strica doar cu o vorbă ce dregea într-o zi cusca domniei sale. Voia cu orice chip să-l înlătore pe urmașul foștilor domnitori calimahi, ca să scoată la preț pe Săndulache Ghica.

Săndulache Ghica era într-adevăr mai potolit decît celălalt vlăstar domnesc ; băiat serios, modest, cinstit, trăgîndu-se dintr-un șir întreg de voievozi, ar fi fost un soț potrivit și un hospodar cuminte. Unde pui că mai era cărturar și stihuitor ! Lucrul acesta, în acea vreme, era ceva de fală, nu de ocară, ca mai tîrziu.

Oare Dumitrașcu Vodă Cantemir nu fusese și el om al condeiu-lui ? Insuși craiul polon Ioan Sobieschi nu stihuia și el ?

Și încă stihuri rominești, pe care vestitul rege le făcea aflîndu-se în gazdă la niște boieri moldoveni :

Nice casă, nice masă,
Nice dragă jupineasă!

Poet, poet bietul Săndulache, dar avea zece ani mai mult decît celălalt pretendent și încă o dată vîrsta Mușei. Nici frumos nu prea era sărmanul. Mărunțel, adus din spate, cu un cap prea mare pentru făptura lui firavă, cu salba ceea de barbă neagră sub fața rasă — cum se purta și Mihail Sturdza —, n-avea nimic care să farmece o copilă romanțioasă. Chiar dacă n-ar fi fost Gaston la mijloc — și unchiul sublinia cu tărie că de Gaston nu poate fi vorba —, suava, unica odraslă a Roseteștilor n-ar fi putut să-și consacre tinăra și minunata ei viață unui exemplar redus de umanitate. Henri Parrocel vorbea ca din cărți, și tonul său savant impresiona adînc pe Arkip Rosetti ce-și prindea frumosul cap între degetele inelate și-și cufunda privirea în călimară, ca și cum ar fi vrut să scoată din fundul ei înțelept răspunsul la întrebările ce-l îngîndurau și căroră el singur nu le putea găsi răspuns.

Ca un trăsnet din cerul senin al iernii căzu vestea că domnița a fost răpită la Iași, pe innoptate.

Coana Marghioala Roznovan, mătușa, prin mamă, a Mușei, trimise, chiar în noaptea aceea de pomină, trei oameni de credință — unul dintre ei era argatul care fusese legat de tilhari — să încunoștințeze pe boier de cumplita întîmplare, iar al treilea, Ilieș Impușcă Vrabie, rămăs la Iași după plecarea domnului administrator.

Cei trei slujitori nu știau decît atît: o sanie cu patru cai, două sănii cu doi cai și cu vreo zece inși se opriseră în fața casei dinspre Copou, ridicaseră pe mărița sa duduia, lăsînd în prag pe coana Marghioala, care tocmai voia și dumneaei să plece, nevrînd în ruptul capului să lase copila singură în mîna hoșilor.

Nu trecu mult de la venirea celor trei soli cu vestea rea și iață sosind la Drăgoșești alte două sănii, cu patru paznici înarmați, care o aduceau pe coana Marghioala. Caii fumegau de atîta goană.

Cumnata povesti boierului cum se întimplaseră lucrurile, și cei de la agie bănuiau că răpitorul era un tînăr boier leah, pan Stanislav Zalomițchi.

Polonezul acela venise de cîteva zile la Iași, trăsese la hotel de Petersburg. Era frumos și bogat, zvirlea bani cu nemiluita, petrecea cu lăutari și bea vin spumos franțuzesc. Avea mulțime de cufere și de lăzi, trei sănii, opt cai și speriasse țîrgul cu avuțiile lui.

Spunea lumea că a venit în cetatea de reședință să-și caute mireasă.

Un ceas mai înainte de a fi răpit pe Mușă, fusese primit cu mare alai de către domnitor, căruia îi dăruise o sabie turcească în-covoiată, cu minerul bătut în pietre scumpe.

Plecuse de la hotel spunînd că va coborî spre Roman, dar s-au pomenit cu el sus, pe deal, și-a luat prada și dus a fost.

Arkip Rosetti rămase năucit. La așa ceva nu s-ar fi așteptat în vecii-vecilor. Gînduri negre îl ciuguleau ca niște corbi.

Nu știa ce să mai creadă, nu-și mai putea închipui nimic. Chemă pe Henri, pe Gaston și, citeși patru, cu Roznoveanca, se sfătuiră pînă noaptea tîrziu. Nici o lumină nu se arăta. Nici o veste nouă nu venea.

Cine era acel boier leah? De unde știa de tinerețea, de frumusețea, de avuțiile Mușei? Unde va fi dus-o? De ce nu venise el însuși, la Drăgoșești, s-o ceară?

Așa se frământau cei patru, în biblioteca boierului, tot așteptând să audă clinchet de zurgălăi, să mai sosească o sanie cu veste nouă, veste bună. Dar noaptea era întunecată, tăcută și pustie. Toate ferestrele satului din vale erau stinse. Alteori mai tremura câte un o-paiț. Acum nimic. Singurătate și tăcere ca la un început, ca la un sfârșit de lume.

În vreme ce Arkip, Marghioala și Gaston își frământau sufletul, își tot storceau mintea ca pe-o cirpă udă, doar va izvorî ceva, musiu Henri clătina din cap și-și spunea în sinea lui :

— Strașnic cavalier, acest Stoeniță ! S-a ținut de vorbă ! Acum trebuie să fie la schitul despre care mi-a vorbit, dacă nu cumva e pe cale să-l fure și pe Gaston ! Providența să-i lumineze cărările !

— Nu, această situație este intolerabilă ! incheie boierul pe franțuzește, așa cum, de altminteri, vorbiseră toată seara. Va trebui să plec eu însumi ! Da ! Știu că mă voi umili ducându-mă la Iași, dar n-am încotro ! E vorba de viața celui din urmă vlăstar rosetesc ! Mă voi înfățișa la palat, lui Mihalache Sturdza, să-i cer fata înapoi, să puie toate străjile, toate puterile să mi-o aducă ! El e răspunzător ! Sub ochii lui a fost răpită copila ! Să-mi răspundă el cine este acel polonez care i-a dăruit o sabie de pașă ? Cum de l-a lăsat să facă asemenea faptă alături, chiar, de palatul domnesc ? Ce fel de pază are Moldova ?

Boierul se pumbla de colo pină colo, minios, strigînd, bătînd cu piciorul în podea.

— Nu monseniore ! îl întrerupsese Henri Parrocel. Nu este de demniitatea excelenței voastre să se umilească în fața gospodarului, nici măcar să plece la Iași. Mă voi duce eu ! Nu uitați, monseniore, că eu am făcut parte din armatele lui Napoleon, l-am urmat în mai multe campanii. M-am luptat mai crunt cu viața decît înălțimea voastră și, fără să mă laud, cred că am dus la bun sfârșit toate însărcinările pe care mi le-ați dat !

Tonul cu care vorbise administratorul era atît de ferm, incît stîrni increderea și recunoștința boierului. Un val de nădejde îi încălzea inima și i-o răcorea.

Minunat om, acel Parrocel, care-l scosese din atîtea încurcături ! Ce s-ar fi făcut fără el ? Cine i-ar fi administrat și sporit averea înlocuind vechilii necinstiți sau incapabili, vinzînd la prețul cel mai ridicat grînele și vitele numeroaselor sale moșii !

Unde va fi găsit un dascăl, un preceptor mai minunat ca el, care să înfrumusețeze mintea și sufletul adoraței copile ?

Admirației și grațitudinii pe care o purta de ani îndelungați boierul omului său de încredere, se adăuga acum o mare afecțiune, și afecțiunea aceasta se revărsa și asupra tînărului secretar, nepotul admirabilului său administrator, guvernorul, părintele spiritual al Mușei... Bietul om trebuie să fi fost tot atît de îndurerat ca și el de această stranie dispariție ! E drept, nu părea înfrînt, copleșit ca tatăl însuși, dar un fost „grognard” al lui Bonaparte n-avea dreptul să se arate copleșit ! Cu atît mai mult creștea Parrocel în stima și dragostea patronului său.

Așadar, domnul administrator va porni chiar a doua zi spre Iași, făgăduind că va trimite cîte doi emisari pe zi, la Drăgoșești, cu informații noi, cu rezultatul demersurilor făcute pe lingă Vodă. Va cere o grabnică întrevvedere principelui domnitor. Se va interesa de originile și situația aceluia Stanislas Zalomițchi. Il va căuta pînă în

gaură de șarpe! Ii va găsi! Ii va smulge prada! Monseniorul să nu aibă nici o grijă!

Cel care n-ar fi știut ce știa musiu ciocoiul ar fi bănuț — și cu drept cuvint — că acele asigurări elocvente porneau din firea lui de om de la sud, din fanfaronada gasconului, care nu-l părăsește nici în anii bătrâneții.

În fond, „părintele spiritual al Mușei“ nu vedea limpede ce urma să facă, dar știa un lucru, și acesta era cel mai important: copila fusese răpită de Stoeniță și se găsea acum în adăpostul unei monastiri.

În așteptarea unui alt eveniment — ridicarea lui Gaston de către haiduc (și acest eveniment nu trebuia să-l găsească pe el, pe Henri Parrocel, la Drăgoșești) — va pleca la Iași, va face anchetele făgăduite, va trimite veste de două ori pe zi și va întreține speranțele stăpînului. Deocamdată, la drum! Porni cu trei sănii și șase pușcași. Primejdia lupilor pindea la fiecare cotitură, la fiecare deschizătură a cîmpurilor troienite.

Luase cu el și pe Ilieș. Nu ațit ca să-i fie într-ajutor. Iscusitul vînător Impușcă Vrabie și Prinde Păstrăv nu trebuia să se aple pe moșie, să-i miroasă ceva, cînd oamenii lui Stoeniță vor răpi pe Gaston.

Bine înfășurat în șuba lungă, cu picioarele în cizme blănite, înfipte adînc în paiele ce acopereau fundul saniei, domnul administrator porni de cu zori spre Iași, urmînd să schimbe caii o dată la Miroslăveni și a doua oară la Sandomira.

Tăind zăpada pe urmele lăsate de șinele care o mai călcase ră în ajun, el închise ochii și se gîndi, cu oarecare remușcări, dacă jocul, prefăcătoria aceasta erau treabă curată. Iși înșela stăpînul, care avea atîta încredere în el și n-ar fi bănuț niciodată că toate fuseseră puse pe cale de credinciosul său atotîmpuțnic.

Dar muștrările de cuget îi mai părăseau cînd își cumpănea yina:

— La urma urmei, ce este rău în fapta mea? Firește, m-am gîndit, în primul rînd, la fericirea nepotului meu. Dar de această fericire se va împărtăși și copila dragă tuturor, Gaston e un băiat bun, inteligent. Va pregăti tovarășei lui de viață un viitor strălucit în metropola lumii. Nici un ghiculesc, nici un calimah nu va putea s-o facă fericită în aceeași măsură. Pînă la ce punct avea boierul drept de a-și jertfi copila pentru un tron imaginar? Faptul că-i era părinte și o inestră împărătește n-ajungea s-o mărite cu sila cu un om care n-ar fi izbutit niciodată să-i cîștige inima. Cîtă dreptate avea Stoeniță cînd i-a spus că bătrînii nu pot înțelege dragostea dintre cei tineri!

N-are nimeni dreptul să se împotrivească unui eian al sufletului, să zdrobească visul și viitorul unei perechi făcute, parcă, înadins, să ducă povara și bucuriile vieții laolaltă. Nu. Henri Parrocel făcea bine ce făcea. Va veni o zi cînd însuși boierul îndărătnic va vedea că e mult mai bine așa. Va fi și el fericit, împreună cu Mușa!

Inseninat de aceste gînduri, împăcat cu sine însuși, guvernatorul domnișoarei noastre se pomeni căzînd în alte gînduri, de rîndul acesta ceva mai negre.

Oare acel Stoeniță Vodă, hoț de codru și, pe deasupra, țigan, acel Stanislas Zalomițchi (fiindcă răpitorul nu putea fi altul!), era el cinstit făcînd ce făcuse? Nu furase, oare, pe fața boierului pentru

el însuși? Nu va cere preț îmbelșugat pentru răscumpărarea ei? Nu va merge și mai departe: să și-o facă soție, de voie de nevoie, ca să moștenească uriașa avere a Roseteștilor?! Nu, nu se poate! Ar fi prea mare ticăloșia! Inima și adinca lui cunoaștere de oameni îi spuneau bătrînului oștean că acel primitiv, acel păunaș al codrilor, care pusese atîta căldură, atîta mistică transfigurare apărînd pe măria sa Zimbrul, împăratul Moldovei, acel semizeu silvestru, pe care el însuși, Henri Parrocel îl proclamase un cavaler, Stoeniță Vodă, nu era în stare să-și trădeze fratele de cruce și să rivnească atît de sus și pe asemenea căi. Așa se frămînta, în zborul saniei, omul de încredere al boierului.

Goana cailor, vîntul rece care-i biciuia obrajii îl scoaseră, încetul cu încetul, din acea funingine de gînduri. Se opri numai cîteva clipe la Mirosăveni, ca să imbuce ceva, în vreme ce se schimbau caii. Apoi o luă iar la drum.

Ajuns la Sandomira pe innoptate, petrecu acolo o noapte, iar în zori, cu alți cai, porni spre Iași.

La Iași n-avea nimic de aflat, nici o știre, bună, rea, de dat celor de la Drăgoșești.

Trimise om la conac cu o scrisoare lungă, în care povestea tot ce se știa în tîrg despre acel nobil polon, de care n-auzise nimeni pînă atunci. Vestii pe boier că a obținut o audiență, pe a doua zi, la hospodar, căruia îi va cere amănunte despre leaful care-i dăruise o sabie turcească. Va ruga pe măria sa să poruncească urmărirea și găsirea fugarului și a gîngașei prăzi. Henri Parrocel avusese grijă să ia de la Sandomira o blană de samur, cumpărată, cu vreo cinci ani în urmă, de la un negustor grec care călătorea spre Lemberg. Blană de preț, vrednică de un domnitor. I-o va duce lui Mihalache Sturdza plocon din partea fostului vistiier, strănepotul lui Antonie Vodă Ruset.

În seara cînd vrednicul administrator scria monseniorului acel lung răvaș, la Drăgoșești se petrecea altă ciudățenie: cîteva țărani de la curte povestiră buimăciți boierului că au văzut niște străini cu fețele acoperite, care intraseră nu se știe pe unde, în grădina boierească, care apoi au pătruns în pavilionul în care locuia domnul Parrocelu tînărul, pe care, scoțîndu-l din casă, l-au dus pe sus, și duși au fost cu el printr-o porțiță din zid care nu se mai deschisese de ani de zile. Străinii aceia țineau pistolul întîns și strigaseră așa:

— Smirna! Să nu se miște unul. Să nu scotă unul o vorbuliță, că-i zbor scăfîrlia!

Și duși au fost, cu pradă cu tot.

Cînd află boierul aceasta, se apucă iar cu miinile de cap. Coana Marghioala parcă-și pierduse mințile: cădea în genunchi în fața tablourilor din bibliotecă, luîndu-le drept icoana Maicii Domnului, și se ruga lor, se ruga reginelor, cavalerilor în zale și episcopilor zugrăviți numindu-i Precistă și Sfinte Niculaie.

— Și domnul Gaston nu s-a împotrivit, întrebă boierul, n-a căutaț să scape?

Unul dintre argați, uitîndu-se la ceilalți, îndrăzni să răspundă:

— Domnul Gaston, săracu', se zbătea, se smucea, dar n-avea ce să facă: îl legaseră bine, îi vîrseră în gură un șomoioș și l-au fîrît în zăpadă, ca berbecule la tăiere!...

Toate erau adevărate, firește, dar acei oameni ai curții care povestiseră boierului întîmplarea nu i-au spus — fiindcă nu știau nici

ei — că hoțul de Stoenița era în fruntea năvălitorilor, că el pătrunsese cel dintâi în casă și-i arătase frîncului celui tinăr o hirtiuță pe care scria :

„Vino !
Mușa“

Conul Arkip nu mai știa ce să facă, pe cine să dea vina, pe cine să pedepsească. Nu s-ar fi mirat dacă l-ar fi răpit cineva pe el însuși, din iatac, noaptea sau ziua în amiaza mare, din bibliotecă. Intrase spaima în măriă sa... Ți fierbea singele în vine, îi golea inima, i-o umplea, i-o îneca și iar se trăgea, cînd împurpurîndu-i fruntea netedă și cînd lăsîndu-i chipul alb ca al unui adormit întru Domnul.

În sfîrșit, găsi cine era vinovatul în toată întîmplarea aceasta. Trimise să i se aducă din fundul grădinii pe Avedik Cricorian, bărbierul și meșterul lăcătuș al conacului. Acesta sosi îngrijorat foarte, neștiind ce se întîmplă, fiindcă nu era zi de simbătă, obișnuita zi cînd venea să reteze din barba stăpinului și să-i tundă părul din urechi.

Rămas singur cu armeanul, conul Arkip, din dosul biroului, îl străfulgeră cu privirea :

— Cum se face că porțița din zid s-a putut deschide ?

Avedik nu înțelegea.

— Ți-am lăsat-o-n grijă ! Nu ți-am dat pe mină toate porțile, toate ușile, toate clanțele, toate zăvoarele, toate cheile, toate broaștele, toate fișinile și toate descuitoarele ? Cum se face că porțița din zid, care era zăvorîtă și astupată de zece ani, de nu se mai gîndea nimeni la ea, cum a putut fi deschisă și a lăsat să treacă hoții ? Cine a deschis-o ?

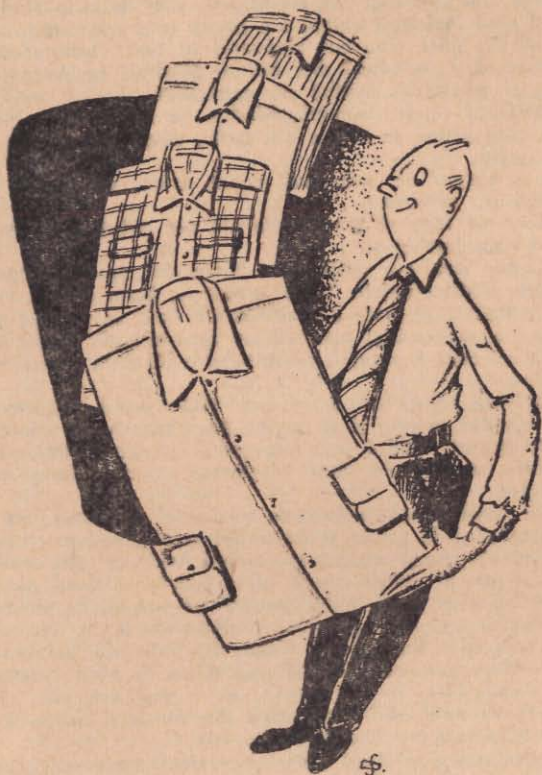
Pe măsură ce vorbea, boierul își scoțea unul cite unul pe indelețe, inelele din degete și le punea pe masă. Acest ritual, bine cunoscut de supușii mării sale, era semn de bătaie. Pălmîndu-și supușii, măriă sa nu voia să-și zdrelească degetele lungi și albe, cu pielea subțire.

Bietul Avedik mai gustase de cîteva ori din asemenea papară și se pregătea să-și ia tainul și de rîndul acesta, cu smerenia cuvenită.

Într-adevăr, nu-și scosese bine conul Arkip cel din urmă inel, din degetul cel mic al mîinii stîngi, că începură să plouă palmele pe obrazii lui Cricorian și să duduie pumnii pe sub fălcile bietului meșter. Boierul îl plesnea și-l înghiontea stîmpărîndu-și, în felul acesta, năduful, iar Avedik înghițea și tăcea. Își cunoștea stăpinul. Știa că după ce pedepsea oamenii cu bătaia, măriă sa avea muștrări de cuget și-i despăgubea. Se vor împăca peste două-trei zile, cînd meșterul bărbier va veni să-i făcănească din foarfeci, în jurul urechilor, și să-l măgulească vorbindu-i de tinerețe.

Răcorîndu-se și suflînd greu după chelfăneala trasă armeanului, conul Arkip Rosetti îl dădu afară, încunoștințîndu-l că va pune gealați să-i taie capul și să i-l trimită la Erzerum. Apoi se cufundă într-un jilț, își prinse tîmplele în palme și porni să gîndească, să facă legătură între răpirea Mușei și a lui Gaston.

(Urmare în numărul viitor)

Economisiți timp și bani cumpărând cămăși gata
confeționate.

Modele noi din poplin, zefir, țesături în ca-
rouri etc.

De vânzare la toate magazinele de galanterie.

Abonamentele la revista „Știință și Tehnică” și la colecția de „Povestiri științifico-fantastice” se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservire în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la safe, secțiunile de difuzare a presei, precum și de către factorii și oficiile poștale.

Prețul abonamentelor la colecție:

3 luni	9 lei
6 luni	18 lei
1 an	36 lei

APARE DE TREI ORI PE LUNA - PREȚUL 1 LEU